

GASILEC

STROKOVNO GLASILO SLOVENSКИH
GASILCEV IN SLUŽBENO GLASILO
GASILSKE ZAJEDNICE DRAVSKE BANOVINE

LETO XLII

UREDIL KRAMBERGER FRANJO

Kazalo

Razni članki

Ob rojstnem dnevu kraljeviča Tomislava	1
O narodni zavednosti	25
Na delo tedaj	58
Kaj pravijo o tečajih tečajniki	66
Jugoslovansko gasilstvo	89
Gasilstvo v Savski banovini	59, 121, 153
Naš naraščaj	161, 254
Pojdimo v Maribor na praznik naše svobode	185, 220
Kralj Peter II.	217
Red in disciplina v gasilstvu	249
To ni prav!	230, 265, 349
Nakup tlačnih cevi	266
Poveljevanje in vadnik	236
Nezgodno zavarovanje gasilcev	267
Cevi za ročne in motorne brizgalne	270
Ptujski mestni požari in požarni redi	207
Preiskave o požigih iz koristoljubja	286
Uspehi na gasilskih tehničnih tečajih 1937/38	298
Drenovi gasilci	328
Božični mir	345

Strokovni članki

Samopomoč	7, 131, 145, 163, 267
Samarijan	8, 37, 71, 109, 133, 162, 188, 231, 271, 293, 321
Gozdni požari	16, 47, 113, 141, 170, 196
Navodila za preprečenje in gašenje požarov	237, 255, 288, 334
Redna letna skupščina zajednice	57, 95, 126
Gasilstvo v pasivni brambi	281, 313, 346

Vestnik pasivne brambe

Vloga gasilstva v primeru sovražnega napada iz zraka	21, 51, 83, 116, 148, 178
Važnost pouka pred napadi iz zraka	179, 212, 242, 277, 310
Civilna zaščita v Španiji	341
Internacionalna gasilska brigada v Šanghaju	342

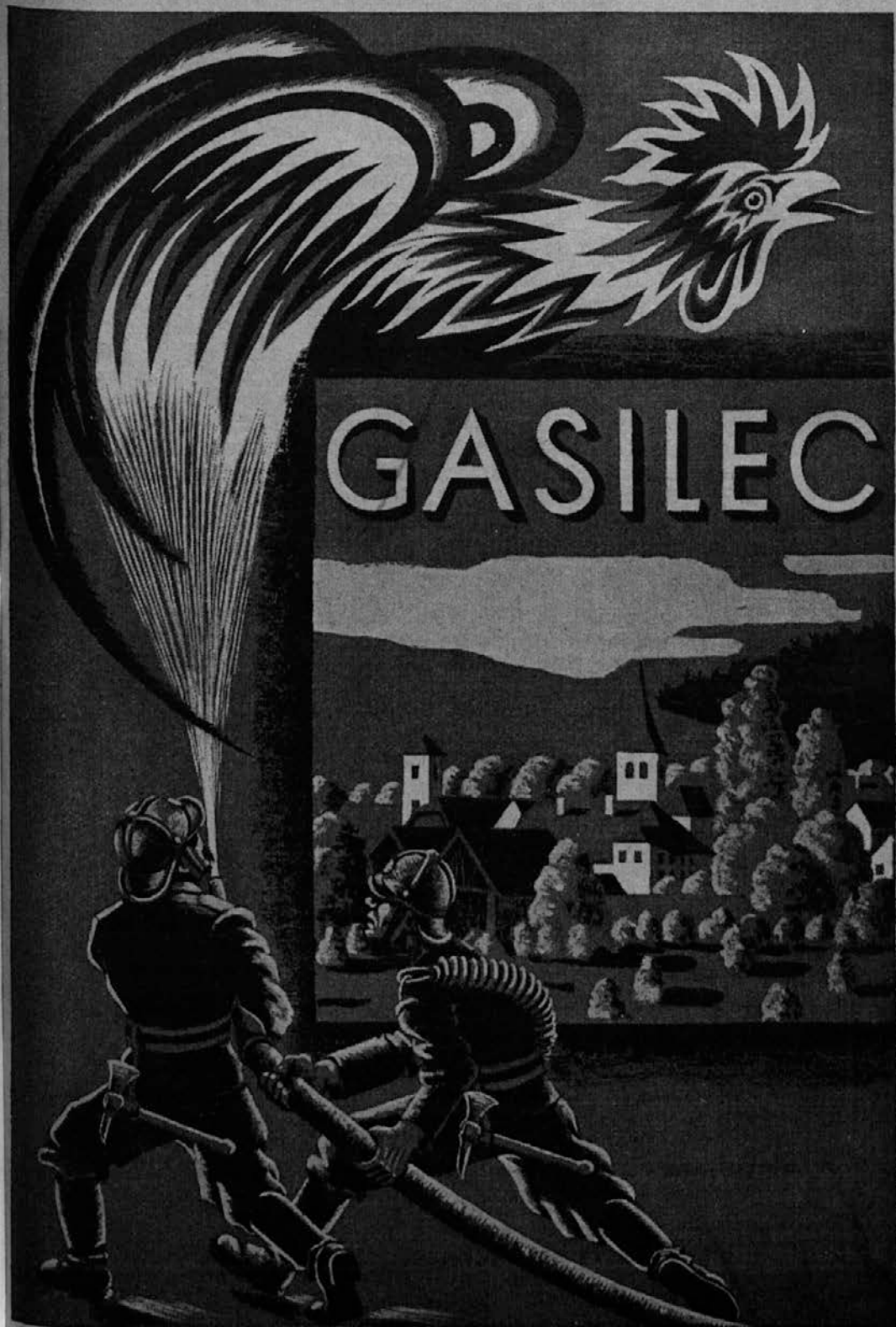
Službene vesti

Doklade za gasilstvo (5%) pri občinah	2
Ugotavljanje vzrokov požarov	2
Strokovni tehnični gasilski tečaji 3, 5, 34, 59, 61, 62, 66, 102, 254, 318, 350	298
Poveljniški in gasilski izpiti	3, 4, 60, 62, 284, 298
Podpore iz 4½% gasilskega sklada	3, 59, 318
Nazivi čet	34
Seje zvezinega starešinstva	32, 59, 92, 156, 157, 218, 282
Seje zvezine uprave	33, 61
Takse na vloge in za rešitve	34, 252, 320
Požarna služba na jugoslovanskih železnicah	59
Statistični podatki	59, 105, 126, 141, 169, 193, 298, 317

Hrvaško gasilstvo	59,	121
Uporaba gasilskih avtomobilov za prevažanje ljudi		60
Častno članstvo		61
Izredne podpore		61, 320
Nabavljalna zadruga	61, 124, 160,	221
Ustanavljanje novih čet		92, 93
Gasilski avtomobili		93, 254
Gasilske prireditve	94, 123, 157, 158,	220
Gasilski domovi		95, 125
Avtorske nagrade	123, 158,	220
Zavarovanje gasilcev		125, 267
Trošarina za elektriko v gas. domovih		125
Nabave gasilskih čet	154, 254, 266, 277,	348
Tombole in srečolovi		157
Vojaška služba gasilcev		160, 254
Odlikovanja	187, 251, 284, 348,	349
Službeno dopisovanje in poslovanje		219
Naše uniforme		251
Obvezna telesna vzgoja pri gasilcih	250, 285,	316
Gasilski naraščaj		254
Oskrbni stroški za gasilce v bolnišnicah		283
Pasivna bramba		286, 349
Gasilski kongres 1939		351

T o i n o n o

Za spomin: Pogačnik Franjo 8, Triler	Iperit	117
Franc 37, Koltai Jožef 109, Bergman	Graditev zavetišč	117
Josip 163, Branc Jože 165, Bohinc	Na Japonskem	118
Rok 166, Štern Alojz 166, Očepek Mi-	Motorne brizgalne	138
loš 231, Habjan Mihael 271, Kolarič	Avtomobilne brizgalne	139
Mirko 292, Žitnik Alojzij 366, Ravni-	Tlačne cevi	139
kar Janez 367, Razni 162	Signalne naprave	142
Pomembni spominski dnevi 9, 37, 71, 109	Napake pri gašenju	143
133, 170, 188, 231, 272, 293, 321, 368	Ameriške požarne brambe	149, 260
O gozdnih požarih 47, 81, 82, 113, 141	Kako stara je gasilna brizgalna	148
	Najstarejša požarna bramba	148
	Izumitelj gasilne brizgalne	151
Sušenje cevi	Zanimivosti iz zdravništva 167, 192,	193
Gašenje s peno	Gasilski muzej na Dunaju	197
Gasilstvo v Nemčiji 16, 18, 77, 79, 140	Gasilci v Bruslju	201
Koroški gasilci	Gasilci v Antwerpenu	201
Avstr. gasilci 17, 18, 20, 77, 81, 143, 197	Plavalna tekma s plin. maskami	203
Čeholovaško gasilstvo	Gasilska vaja Trbovlje-Dobrna	203
Pariški gasilci	Gasilstvo v Španiji in na Portugal-	
O bodoči vojni	skem	221
Junaški šanghajski gasilci	Najmočnejša sirena na svetu	224
Italijansko gasilstvo	Samostanski gasilci	234
Voda za požare	Zgodovina bojnih plinov 237, 255,	288
Starost gasilcev	Blisk in njegove nevarnosti	261
Gasilci in pasivna bramba	Železen gasilec	291
Francosko gasilstvo 18, 19, 20, 46, 118	Gasilstvo z letali	325
Gasilski gozdni oddelki	Dogodek z reševalno vrečo	334
Gasilci v Londonu	Narodna sramota	340
Angleška pasivna bramba 53, 83, 85, 174	Gasilstvo na bivšem Kranjskem	354
Gasilsko tovarištvo	Slovenska beseda	364
Pred 100 leti	Razno 14, 15, 46, 115, 137, 140, 175,	195
Gasilci v Budimpešti	204, 224, 225, 226, 258, 262, 264,	276
Gasilci v Romuniji		

Uprava lista razglša:

1. Prvo številko smo poslali vsem dosedanjim naročnikom, ki lista niso izrecno odpovedali. Oni, ki lista ne bodo odpovedali do 10. februarja, ga bodo dobivali celo leto naprej.

2. Naročnina za list ostane še zanaprej ista, kakor v letu 1937, to je: župe in čete plačajo zanj po 25 din, redni člani gasilci po 20 din, vsi drugi pa po 30 din za celo leto. — Naročnina se plačuje praviloma naprej za celo leto ali pa tudi za pol leta.

Poštna položnica za plačilo naročnine smo priložili vsem naročnikom z naročnino po 20 din in po 30 din. Prosim o, da vsi naročniki že sedaj plačajo naročnino. Upravi je delo s tem olajšano, naročniki se pa rešijo te skrbi. — Ko nakažete naročnino, napišite na srednji del zgoraj ali zadaj, za katero leto plačate.

3. Vsi bralci »Gasilca«, pridobivajte nove naročnike! V lanski božični številki obljubljeno nagrado bo dobil vsak, kdor pridobi nove naročnike po tistem razpisu. Lani je list nanovo naročilo nad 600 članov, letos jih mora biti vsaj še 1000 več! Stremeti pa moramo za tem, da bo vsak tretji slovenski gasilec ne samo bralec, ampak tudi naročnik lista.

4. Na občnih zborih čet in žup ter na raznih sestankih ne pozabite povedati, da je »Gasilec« naša najboljša učna knjiga. Na vseh občnih zborih mora biti razgovor o »Gasilcu« in je treba zbrati nove naročnike.

5. Nabirajte oglase za list! S tem pomagajte onim, ki oglašajo, in tudi listu.

6. Zasebni naročniki, ki dobivate list radi pomanjkljivih naslovov morda neredno, sporočite nam točne naslove!

GASILSKE IN UNIFORMSKE ČEPICE

I Z D E L U J E

P. SEMKO

KRZNAR IN IZDELovATELJ UNIFORMSKIH ČEPIC

MARIBOR, GOSPOSKA UL. 37

Velika zaloga vseh potrebščin za gasilske uniforme

Priznana strokovno in solidno delo

Pri skupnem naročilu **ZNATEN POPUST!** Zahtevajte cenik!

Ob rojstnem dnevu pokrovitelja Nj. Vis. kraljeviča Tomislava

19. januar — naš gasilski praznik!

Ker smo svojemu delu hoteli dati izraza, smo zaprosili gasilci blagopokojnega kralja Aleksandra I. Zedinitelja, naj dovoli, da prevzame pokroviteljstvo nad gasilstvom širne Jugoslavije njegov drugorojeni sin, Nj. Vis. kraljevič Tomislav. Blagopokojni vladar, ki je vedno pokazal, da visoko ceni in upošteva delo gasilcev, je to prošnjo rad uslišal. Gasilci smo dobili mladega pokrovitelja, ki smo ga vzljubili, da nam je njegov rojstni dan pravi gasilski praznik!

V naših gasilskih domovih širom vse lepe domovine smo okrasili podobo svojega mladega pokrovitelja in veselo so v januarsko jutro zaplapolale trobojke. Zbrali smo se okoli slike svojega visokega pokrovitelja in si v veliki ljubezni do njega povedali nekaj besed, ki so jih govorila srca!

Ponosni smo, da stoji na čelu velike gasilske armade v Jugoslaviji Nj. Vis. kraljevič Tomislav. Nosilec dvojih slavnih imen je! Ime Karadjordjevičev je v jugoslovanski zgodovini in usodi naše mlade države igralo vedno nadvse odlično vlogo. Enako pa tudi ime velikega kralja Tomislava! Blagopokojni kralj je s tem, da nam je svojega drugorojenega sina blagovolil postaviti za pokrovitelja, odlikoval z največjim priznanjem naše gasilske vrste in hvaležni smo mu za to!

Ko smo se zbrali v svojih gasilskih domovih in praznovali rojstni dan svojega mladega pokrovitelja, smo ob misli, da nam stoji na čelu sin slavne dinastije iz Topole, še z večjim veseljem sestavljali svoje načrte; zbiramo se v gasilskih vrstah z večjim ognjem in se posvečujemo gasilskemu delu z večjim zanosom!

Življenjsko pot našega mladega pokrovitelja Nj. Vis. kraljeviča Tomislava pa spremljajo vsa gasilska srca s prisrčno in iskreno ljubeznijo. Ob njegovem rojstnem dnevu smo prosili Večnega, naj vodi varno pot našega visokega pokrovitelja, naj ga čuva in brani ob vseh težavah, ki bi mu jih kdaj stavilo življenje!

Svojemu visokemu pokrovitelju kličemo ob rojstnem dnevu prisrčni: Na pomoč! Vsemu visokemu kraljevskemu domu velja naša neomajna ljubezen!

Živel naš visoki pokrovitelj! Živel kraljevski dom!

Tajniki gasilskih čet! Zberite nove naročnike in naročnino!

Službene vesti

Vesti starešinstva Gasilske zajednice za Dravsko banovino

5% doklada za gasilske namene. Kr. banska uprava nas opozarja s svojim razpisom z dne 23. decembra 1937, II., št. 33.529/1 na naslednje:

»Vedno bolj se množe predstavitve občin, kjer navajajo, da posamezne prostovoljne gasilske čete zahtevajo od občin, da vstavijo v svoje proračune tudi posebno 5% občinsko doklado (takso) od davka na dohodek od zgradb (od zgradarine) in ta dohodek potem nakažejo posameznim gasilskim četam.

Ta doklada pa se pobira na osnovi tar. post. 393 zakona o taksah in to s a m o na ozemlju bivše Srbije in Črne gore, ker ta tarifna postavka v drugih pokrajinah naše države ni v veljavi. Torej je zahtevek prostovoljnih gasilskih čet neupravičen, ker ni z zakonom osnovan.«

O tem se obveščajo vse prostovoljne gasilske čete, ki naj po nepotrebnem ne zahtevajo od svojih občin gori imenovane doklade, ki je po zakonu pri nas nedopustna.

Ugotavljanje vzrokov požarov. Kr. banska uprava dravske banovine nam je pod II., No. 28.353/2 poslala poročilo, iz katerega je razvidno, da se v zadnjem času množijo požari iz koristoljubja. Dolžnost vsake gasilske čete in tudi vsakega posameznega člana-gasilca ni samo požar čimpreje pogasiti, temveč preprečiti že izbruh požara. Zato je neobhodno potrebno, da gasilske čete gredo oblastem pri izsledovanju požigalcev na roko.

Gasilski poslovalci naj dajo pri vsakem požaru preiskovalnim organom državnih oblasti potrebna pojasnila in opažanja, kar so dolžni že kot dobri državljani, posebno pa še kot javni organi na požarišču. Izjave in pojasnila naj se omejujejo le na strogo strokovno mnenje, ne pa na brezpredmetna sumničenja oseb. Poveljnik mora javiti orožnikom, če opazi sam ali njegovo moštvo na požarišču predmete ali snovi, katerih navzočnost opravičuje sumnjo na požig, n. pr. sveča, vžigalice, petrolej in slično na skednju, podstrešju itd.

Enako je gasilec dolžan opozoriti preiskovalne organe, če zapazi na požarišču kakšne nepravilnosti ali opuščanja v pogledu varnostnih predpisov za preprečenje požara, kot so n. pr. odprta dimniška vratica, lahkovnetljive snovi na podstrešju itd. Naša dolžnost je pomagati preiskovalnim organom najti vzrok požara, izsleditev požigalca pa je njihova naloga.

Zavedajte se, da povzroči požigalec iz koristoljubja mnogokrat ogromno škodo svojim sosedom in uniči včasih cela naselja. Koliko tovariških gasilskih čet je moralo ravno zaradi pogostih požigov uvesti stalno stražo in biti v stalni pripravljenosti.

Osrednji odbor Gasilske zajednice je imel sejo dne 28. decembra 1937 v Ljubljani, seja starešinstva pa se je vršila dne 5. januarja 1938.

Na svoji seji se je osrednji odbor najprej spomnil pri požaru v Prevaljih smrtno ponesrečenih tovarišev gasilcev Kert Luke in Vezjak Valentina ter jima v počastitev njihovega spomina zaklical trikratni »Slava«.

Dne 4. in 5. decembra 1937 se je mudil pri slovenskih gasilcih g. minister za telesno vzgojo naroda dr. Miletič. Starešina Zajednice je g. ministra pozdravil v imenu našega gasilstva na kolodvoru in nato zvečer

pri skupni anketi na banski upravi. V Mariboru je g. ministra pozdravil I. podstarešina Zajednice in starešina gasilske župe Maribor-mesto, prostovoljna gasilska četa Maribor-mesto pa ga je povabila v svojo sredino. G. minister je ostal pri tovariših gasilcih nad eno uro. V Celju je g. ministra pozdravil II. podstarešina Zajednice in starešina župe Celje.

Gasilska župa sreza Krško je razrešila svojega tajnika Vodopivec Stanka, njegove posle pa je poverila tov. Komanu kot novemu tajniku.

Prihodnji skupščini Zajednice bo osrednji odbor predložil **odobritev delnega zajedničnega izleta ob priliki proslave 65 letnice obstoja p. g. č. Konjice v dneh 2. in 3. julija 1938.**

Za strokovne tehnične gasilske tečaje je do seje 599 čet prijavilo svoje udeležence, in to za Celje 116, za Ljubljano 241, za Maribor 242. Poleg tega je bilo 13 negativnih prijav in 51 prijav za tečaje v Murski Soboti, odnosno v Radovljici in Novem mestu. Doslej se je torej odzvalo 70% vseh čet in 63% za tečaje v mestih, ki so bila določena od Zajednice. Zanimanje za tečaje je zelo veliko.

Prvi strokovno-tehnični gasilski tečaj se je vršil v Celju od 12. do 15. decembra 1937, drugi pa od 9. do 13. januarja. (O prvem tečaju glej posebno poročilo v današnji številki.) Drugega tečaja se je udeležilo 41 gasilcev. Po tečaju so se vršili dne 13. januarja poveljniški izpiti; prijavilo se je 37 kandidatov. Uspeh je bil sledeč: 8 tovarišev je napravilo izpit z odličnim in 19 z dobrim uspehom, 8 tovarišev je dobilo ponovljalni izpit, dva pa izpita nista položila. — V Celju se bo od 23. do 26. januarja vršil tretji strokovno-tehnični gasilski tečaj. Uspehi dosedanjih tečajev so ugodni; udeležujejo se jih zlasti mlajši člani, ki so komaj čakali, da so se tečaji pričeli.

Osrednji odbor je ponovno sklenil, da se strokovno-tehnični gasilski tečaji vrše samo v mestih Maribor, Celje in Ljubljana. Radi tega prošnjam posameznih žup, da bi se tečaji vršili drugod, ni mogoče ugoditi.

V 4¼% gasilski sklad se je nabralo za leto 1937 din 1.259.786; od tega dobijo po § 79 zakona o organizaciji gasilstva: 10% Gasilska zveza, 20% Gasilska zajednica, 10% gasilske župe in 60% prostovoljne in poklicne gasilske čete v banovini. Sklad je letos nad 200.000 din manjši kot lansko leto. Dočim se je lansko leto razdelilo na čete 887.355 din, dobe letos te samo 755.871 din. Ključ za razdelitev podpor ostane isti kot za leto 1936. Mestnim četam: Ljubljana, Maribor, Celje, Ptuj in Kranj se podelijo nekoliko večje podpore kot lansko leto.

Gasilski koledarček je letos izšel pravočasno v nakladi 4000 komadov. Razprodan je popolnoma. Celotni stroški tiska, vezave in odprave znašajo 44.372 din.

Pogodba z avtorsko centralo je bila objavljena v »Gasilcu« dne 20. aprila 1935, št. 4. Sklenila se bo pa nova pogodba, ki bo objavljena v »Gasilcu«.

Osrednji odbor je sklenil, da se za spremembo zakona izbere poseben odsek, v katerega se imenujejo tovariši: dr. Kodre, Goligranc, Dolinar in dr. Šmajd. Odsek je bil pooblaščen, da po potrebi pritegne k posvetovanju tudi druge tovariše.

Gasilska zveza je založila **spričevala za poveljniške izpite**. Spričevala so tako prirejena, da je treba na vsakega državne takse 20 din. Oni tovariši, ki so napravili poveljniški izpit po končanih gasilskih tečajih, lahko

dobe taka spričevala, ako to izrecno zaprosijo pri Gasilski zajednici; morajo pa poslati naprej državno takso v kolekih za 20 din, za tiskovino pa naj prilože znesek 3 din.

Tov. Kramberger je dal **podrobno poročilo o »Gasileu«**, o uredniškem delu, kakor o delu tiskovnega odseka. Njegovo poročilo je bilo v celoti odobreno ter sklenjeno, da je odgovorni urednik meritorno in formalno odgovoren tudi za vsebino lista.

»Gasilec« se bo še nadalje tiskal v Mariboru; tri mariborske tiskarne se pozovejo, da stavijo ponudbe za tisk. (Na seji starešinstva dne 5. januarja je bilo sklenjeno na podlagi ponudb treh mariborskih tiskarn, da se tisk »Gasilca« odda Tiskarni sv. Cirila kot najnižji ponudnici.)

Odsek za »Nabavljhalno zadrugo« je imel svojo sejo dne 10. januarja ter je predelal po tov. starešini izdelani osnutek pravil.

Osrednji odbor je sklenil, da se **denarno poslovanje Gasilske zajednice** vrši do sprejetja novega proračuna na osnovi proračuna za leto 1937 po dvanajstinah.

Nadzorni odbor Gasilske zajednice je imel nadzorstveno sejo dne 10. in 11. decembra 1937. Pregledal je blagajniško poslovanje ter ugotovil, da vlada povsod najlepši red. Nadzorni odbor je pregledal tudi knjige in poslovanje gasilske »Samopomoči« pri Zajednici ter jih je našel v popolnem redu. Skupni dohodki so znašali din 74.118.68, izdatki pa din 52.220.05; preostanek kot imovina znaša torej din 21.898.63.

Iz poročila gasilskega inspektorja na seji osrednjega odbora je razvidno, da je komisija za preizkušanje gasilskega orodja **preizkusila 37 motornih brizgaln**, od teh 29 na zračno hlajenje. Vrednost nabavljenih novih brizgaln znaša 650.000 din ter so jih dobavile sledeče tvrdke: A. Supan, Ljubljana (17), »Liv« (»Zvon«), Št. Vid nad Ljubljano (12), K. Rosenbauer, Celje (4) in Ogrinc, Ljubljana (3). — Gasilska zajednica bo sestavila posebne vzorce pogodbe za nabavo motork, katerih se bodo morale vse čete držati.

Gasilska zajednica je dobila iz Amerike potom Gasilske zveze v dar sedem kompletnih partitur za godbe na pihala. Partiture se razdelijo župam in te jih bodo posojevale četam.

Osrednji odbor je osvojil vse predloge tovariških gasilskih žup glede **odlikovanj s srebrnim križcem** Gasilske zajednice, v kolikor so bili sestavljeni v smislu okrožnice z dne 9. decembra 1937, št. 8747. Ostale predloge pa je vrnila župam v popravilo. Pisarna Gasilske zajednice je glede odlikovanj že izdala tozadevna obvestila posameznim župam. Med drugimi so bili odlikovani tudi vsi predavatelji na strokovno-tehničnem gasilskem tečaju v Celju.

Udeležba pri tečajih in poveljniški izpiti. Nekatere čete pošiljajo v tečaje in tudi k izpitom tovariše, ki so komaj par mesecev člani. Naravno je, da takšni člani ne morejo pri izpitu pokazati zaželjenega uspeha. Priporočamo, da naj takšni člani snov dobro proučijo in se šele po par mesecih, ko bodo imeli priliko, da vse ono, kar so slišali v tečaju, praktično predelajo pri svoji četi, prijavijo k izpitu.

Popravi v gasilskem koledarčku 1938 na strani 163 tako, da dodaš za vrsto: »80 kal + 539 kal = 619 kal« sledeče kot novo vrsto: »619 kal × 50 = 30.950 kal«. — Na strani 182 popravi število prostovoljnih gasilskih čet od 946 na 937.

Strokovni gasilski tečaji

Prvi strokovno-tehnični tečaj za izvršujoče člane gasilskih čet šestih žup se je vršil v Celju v dneh 12. do 15. decembra 1937 in se ga je udeležilo 38 članov prostovoljnih gasilskih čet iz žup Celje, Gornjigrad, Krško, Laško, Slovenjgradec in Šmarje pri Jelšah.

Tečajniki so se hvalevredno ravnali po predpisih tečajnega poslovnika in z vso pozornostjo in pažnjo sledili strokovnim navodilom predavateljev. Ti so docela predelali snov, ki jo dolčajo predpisi o strokovni izobrazbi gasilskih častnikov pod točko II. in predmete za polaganje izpita za poveljnike.

Tečajniki, predavatelji in vodstvo na tečaju v Celju od 12. do 15. decembra 1937

Tečaj sta ob pričetku posetila in pozdravila sreski načelnik g. dr. Zobec Ivan, župan mesta Celja g. Mihelčič Alojzij in gasilski inspektor inž. Dolenc Fran. Obiskala sta ga tudi starešina Gasilske zajednice dravske banovine tov. dr. Kodre in tajnik tov. Mežek Franc. Starešina je v iskrenih besedah pozdravil tečajnike ter jih bodril k nadaljnjemu vztrajnemu, požrtvovalnemu in nesebičnemu delu.

K izpitu se je prijavilo 35 udeležencev, trije so morali radi nujnih poslov preje oditi domov. Izpiti so se vršili v četrtek, dne 16. decembra 1937. Navzoči so bili poleg predavateljev tudi gasilski inspektor tov. inž. Dolenc, tajnik gasilske zajednice in dve župni starešini. Izpit je položilo 11 tečajnikov z odliko, 21 z dobrim uspehom, dočim morajo štirje iz nekaterih predmetov polagati ponavljalni izpit.

Opazilo se je, da je izvedba strokovno-tehničnih tečajev s štiridnevnimi predavanji vsestransko nujno potrebna. Doseči je treba enotnost

v strokovni izobrazbi slovenskih gasilcev na tak način, da bodo udeleženci tečajev iznešene nauke in navodila primerno izvajali in uporabljali pri svojih edinicah. Članstvo v četah naj torej tečajnikom pri njihovih poročilih in praktičnih vajah nujno sledi. Tako bodo dosegli navedeni tečaji svoj pravi namen in zaželeni uspeh v čast in ponos slovenskega in jugoslovenskega gasilstva.

Drugi tak tečaj se je vršil v Celju od 9. do 12. januarja 1938, in bomo o njem še poročali. — Tečaji v Celju se vršijo pod vodstvom zajedničnega drugega podstarešine Gologranca Konrada. Meseca februarja se začnejo tečaji v Mariboru in najbrže tudi v Ljubljani.

O nesreči pri požaru v Prevaljah

Zopet je posegla smrt v naše vrste. V izvrševanju svojega poklica sta padla kot žrtvi svoje požrtvovalnosti tov. Kerk Luka in Vezjak Valentin, člana prostovoljne gasilske čete Prevalje.

Pri preiskavi o vzroku nesreče sem ugotovil sledeče: Dne 24. decembra 1937 je okrog 14. ure izbruhnil požar v tovarni lepenke v Prevaljah. Požar sta gasili prostovoljni gasilski četi Prevalje in Guštanj, pozneje tudi industrijska gasilska četa Mežica. Gasilec se je po trudapolnem delu le posrečilo požar lokalizirati. Nesreča se je pripetila okrog 17.30 ure. Streha nad turbinsko strojnico je imela precejšen podaljšek, ki se je naenkrat zrušil in pod seboj pokopal navedena gasilca. Strešno tramovje je v stavbi pogorelo in je podaljšek strehe na ta način izgubil oporo in se zrušil. Dokazano je, da so bili gasilci, ki so gasili v tem delu tovarne, na nevarnost opozorjeni od svojega poveljnika, njegovega namestnika, orožnika in obratovodje tovarne. Ponesrečeni Kert je sicer ubogal poveljnikevega namestnika in se umaknil, pozneje se je pa na pobudo gasilcev zopet približal kraju nesreče. Ponesrečenega Vezjaka je pol ure pred nesrečo poslal poveljnik domov, da se preobleče, ker je bil moker. On je res odšel in se takoj vrnil ter je, ne da bi se javil poveljniku, pričel gasiti nadstrešje vodovoda tik pod turbinsko strojnico. Pri zrušenju strehe ga je zadela opeka, ki mu je padla na čelo. Čelade ni imel.

Glavni vzrok nesreče je bil ta, da ponesrečenca v svoji preveliki požrtvovalnosti nista ubogala svojega poveljnika in poslušala negasilca.

Pri vsakem požaru je neobhodno potrebno, da imamo vedno pred očmi sledeče:

1. Nikdar se ne smemo izpostavljati v življenjsko nevarnost, razven če ni v nevarnosti človeško življenje. Le za sočloveka bo gasilec žrtvoval tudi svoje življenje.

2. Povelja svojih predstojnikov je treba brezpogojno poslušati. Poveljnik lahko odgovarja za svoje moštvo le, če ga ono posluša in se ravna po njegovih navodilih.

3. Poveljnik zlasti pri obsežnem požaru ne more biti povsod, zato ima svojega namestnika, oddelne vodje in rojnike. Njihova dolžnost je v prvi vrsti skrbeti za to, da se vsa povelja izvršijo. Poveljnik pa mora o vsakem povelju obvestiti tudi oddelnega vodjo, ta pa rojnika, ker le na ta način je mogoče, da se delo pravilno izvrši.

4. Vsak gasilec, ki pride na požarišče, se mora javiti najprej povelj-

niku, da ga pošlje na določeno mesto, kjer se mora zopet javiti dotičnemu oddelnemu vodji, odnosno rojniku.

5. Negasilci delajo na požarišču s svojim nestrokovnim nastopom le nered in ovirajo gašenje. Poveljnik naj jih skuša najprej odstraniti na lep način, če pa ne ubogajo, naj prosi za intervencijo orožnika. Če lepa beseda ne zaleže, pomaga gotovo curek vode in požarišče bo kmalu očiščeno radovednežev in zijal. Ljudi, ki jih lahko porabimo, n. pr. za pogon ročne brizgalne, seveda ne bomo odganjali.

Tovariši! Žalostna usoda dveh ponesrečenih tovarišev naj nam bo v svarilni zgled. Požrtvovalnost je najlepša lastnost pravega gasilca, ne smemo je pa pretiravati. Tovariši poveljniki! Skrbite za red in disciplino na požarišču. Le disciplinirana četa bo kos svoji težki nalogi. Z vpitjem in prerekanjem ne pridemo daleč. Gasilske predpise moramo točno izvrševati in če so kje potrebni, so gotovo na požarišču. Ravnajmo se torej po njih!

Ing. Dolenc Franc, l. r.
gasilski inspektor.

Samopomoč

Vsem članom in prijateljem Samopomoči Gasil. zajednice!

Odsek Samopomoči je potrdil v seji, dne 16. januarja 1938 preurejena »Pravila« Samopomoči, katera bodo objavljena vsem četam po odobritvi na skupščini Gasil. zajednice. Vrline novih »Pravil« bodo sledeče:

1. Člani bodo plačevali namesto letnih din 40.— le po 1 din za vsak smrtni slučaj. V l. 1937. so plačali za 21 smrtni slučaj din 40.—, v l. 1938. bo treba plačati za enako število umrlih tovarišev le din 21.—. Dediči bodo dobivali pri sedanjem stanju članstva (ca. 1000!) tudi po din 1000.— posmrtnine.

2. Te bo izplačevala uprava Samopomoči takoj po sprejemu »Mrliške liste« iz rezervnega sklada, ki se je zbiral v l. 1937. in bo letos povečan s podporo skupščine Gasil. zajednice.

3. Rezervni sklad bo varovala enoletna karenčna doba za nove člane.

4. V Samopomoči se bo sprejemalo po novih »Pravilih« gasilce do izpolnjenega 60. leta, vendar s potrdilom, da še izvršujejo gasilsko službo in da so zdravi.

5. Ker se bo lahko pri članstvu nad 2000 izplačevala večja posmrtnina in tudi znižavala članarina, bo to odločala vsakoletna skupščina Gasilske zajednice.

6. Članarino bodo lahko zbirale čete od članov in jo pošiljale Samopomoči Gasilske zajednice — tudi med letom, zato se bo objavljalo vsakega pol leta v »Gasilcu« število smrtnih slučajev.

7. Čete bodo morale vplačati članarino svojih članov Samopomoči najkasneje do 31. januarja vsakega leta. Do tega roka nevplačani zneski članarine se bodo četam zamudnicam odtrgali od redne letne podpore iz 4½% gasilskega sklada ali od izrednih podpor.

Iz teh točk lahko razvidi vsak gasilec, da je obstoj Samopomoči zagotovljen, kakor tudi njen razvoj, ako se bodo hoteli gasilci v čim večjem številu oprijeti Samopomoči, te izredno koristne ustanove, ki je izplačala dedičem tekom 11 letnega obstoja nad en in pol milijona dinarjev.

Z. Mikuž.

To in ono

ZA SPOMIN

(V tem odstavku bomo začeli objavljati kratka poročila o delovanju in življenju ter male slike naših tekom leta umrlih gasilcev. — Čete naj zbirajo vse podatke in jih pošiljajo uredništvu obnem s slikami. Slike naj bodo doprsne in brez-hibne.)

Sv. Vid pri Grobelnem

Dne 2. januarja 1938 nas je za vedno zapustil naš nadvse požrtvovalen in agilen tovariš Pogačnik Franjo, šolski upra-

vitelj na tukajšnji šoli in tajnik tukajšnje gasilske čete. S svojim 32 letnim delovanjem v št. Vidu pri Grobelnem si je pridobil nevenljive zasluge ne samo kot gasilec, temveč tudi kot učitelj in vzgojitelj.

Njegova zasluga je, da je kulturno-prosvetno delo v tukajšnji četi na višku. Vse za narod in za narodom je bilo njegovo geslo.

Kako veliko ljubezen in spoštovanje je užival med ljudstvom od blizu in daleč, je pokazal njegov pogreb. Zbralo se je

Samarijan

»Primum nil nocere.« Je to starodavni latinski izrek, ki pomeni v našem jeziku: Predvsem ravnajmo tako, da že nastale škode ne povečamo. Ta izrek je bil vodilno geslo zdravnikom vseh časov, naj bo isto tudi nam samarijanom. Prva pomoč, ki jo nudi samarijan, bodi zato smotrena, dobro premišljena in kolikor mogoče strokovno dovršena.

Serija člankov, ki bo izhajala pod tem naslovom v »Gasilcu«, hoče nuditi gasilcu-samarijanu vse potrebno znanje, katerega rabi pri izvrševanju svojega človekoljubnega dela. Obravnavali se bodo: Ustroj človeškega telesa, nekateri potrebni pojmi o higijeni, prva pomoč pri nezgodah ter transport bolnikov.

Prvo poglavje

Ustroj človeškega telesa

Telo vsakega živega bitja, tako tudi človeka, je sestavljeno iz nešteti majhnih stanic ali celic. Te stanice se združujejo liki satovje v posamezne organe telesa. Kolikor imamo organov, toliko vrst

Slika št. 1: Delitev stanic.

je stanic. Imamo torej kostne, hrustančeve, mišične, živčne, jetrne, ledvične stanice itd. Tudi kri, katero smatramo za poseben organ, sestoji iz samih stanic, ki plavajo v krvni sirotki ter dajo krvi njeno svojstveno rdečo barvo. Vsaka vrsta stanic ima svojo posebno obliko in funkcijo, lahko torej opravlja samo posel, za katerega je določena. Vsaka stanica potrebuje za svoje življenje zraka (kisika) in hrane. Oboje dobiva po krvi in krvni sirotki, ki po najmanjših žilah prihaja do vsake stanice. Ko pride njen čas, se stanica razdeli na dve. Iz ene stanice sta nastali dve. Tako raste telo (slika 1), ker dobiva stanica zrak in hrano po za to določenih telesnih organih že v njej primerni obliki; pogine, čim jo izločimo iz skupnosti z ostalim telesom. Ne poginejo vse enako hitro; najhitreje možganske stanice; najdalje živijo stanice v koži. Saj je znano, da še mrliču lasje nekoliko zrastejo.

Ogrodje

Ogrodje, okostje, s tujko: skelet, sestoji iz preko 200 kosti in koščic različne oblike in velikosti. Vsaka kost ima gotove skupne lastnosti. Sestoji iz kostnih stanic, ki izločajo okoli sebe apno. To apno, ki potem obdaja kostne stanice, daje kosti njeno trdoto. So bolezní, pri katerih izgublja kost svoje apno. Tedaj postanejo kosti upogibne in mehke (taka bolezen je n. pr. rahitis ali angleška bolezen pri otrocih vsled pomanjkljive prehrane).

Po obliki ločimo: kratke, široke, dolge, cevaste, sponkaste in kockaste kosti. Kratke kosti imamo na koncih prstov, široke na lobanji in medenici (kolku), dolge na okončinah in rebrih, cevaste na okončinah, sponkaste kosti so vretenca hrbtenice, kockaste nahajamo v zapestjih in stopalih. Če prerežemo kost, vidimo, da je znotraj izpolnjena s kostnim mrežjem, dolge cevaste kosti pa imajo mrežje zgolj ob obeh koncih. Srednji del je votel. V luknjicah kostnega mrežja in v votlinah dolgih kosti se nahaja kostni mozeg. V kostnem mozgu rastejo in se razvijajo rdeča krvna telesa.

Od zunaj obdaja vsako kost pokostnica. Potom pokostnice dobivajo zunanji sloji kosti svojo hrano. Razen tega vstopi v vsako kost še posebna krvna žila, ki dovaja hrano in zrak (kisik) v notranjost kosti. Pokostnica je polna živcev ter je, če se rani ali na udarec zelo občutljiva in boleča.

Kosti so med seboj zvezane ali po sklepih, ali pa so trdno zraščene. Zraščene so n. pr. kosti lobanje. Njihov namen pač ni gibanje, temveč le zaščita občutljivih notranjih organov glave. Kjer se udje gibljejo, so pa kosti vezane po sklepih. Sklep sestoji iz glavice in ponvice, to sta obe sklepní ploskvi. Obe sta prevlečeni z gladkim hrustancem. Ves sklep je ovit s sklepno ovojnico, ki tvori nekako vrečo. V sklepni špranji med obema ploskvama se nahaja tekočina, ki napravi in ohrani sklepne ploskve gladke.

Ogrodje glave tvorijo lobanja in lične kosti. Razen spodnje čeljustnice so med seboj trdno spojene. Lične kosti so votle, znotraj prevlečene s sluznico ter so v zvezi z nosno votlino.

Hrbtenica sestoji iz 24 vretenc, ki nosijo na vrhu glavo. Vretenca obdajajo hrbtni mozeg ali

toliko ljudi, da jih pri Sv. Vidu niso in tudi ne bodo kmalu videli.

Gasilska četa je poskrbela, da se je pogreb izvršil pokojnikovim zaslugam primerno. Smelo lahko trdimo, da je v naši lepi Sloveniji malo učiteljev, kateri bi s tako požrtvovalnostjo, kakor naš Pogačnik, bili vedno pripravljeni hiteti bližnjemu na pomoč. — Spoštujmo njegov spomin!

Pomembni spominski dnevi

(Vzajemna zavarovalnica v Ljubljani, naša največja zavarovalnica, daje svojim zavarovancem poseben časnik »Naša moč«. »Naša moč« je začela v prvi letošnji številki objavljati kratke sestavke o pomembnejših dogodkih in bo menda te sestavke objavljala v vsaki svoji mesečni številki. Z dovoljenjem uredništva bomo nekatere take sestavke ponatisnili, da tako deloma izvršimo sklep zajedničnega prosvetnega odseka o zbiranju podatkov o slovenskih velmožeh.)

4. januarja 1797, torej pred 140 leti, je izšel prvi slovenski časopis, Vodnike »Lublanske Novice«. Takrat je bila francoska revolucija na višku. Ljubljanski velesejem leta 1937 nam je na svoji časníkarški razstavi časníkarstvo one dobe nazorno predložil in nam pokazal ves napredek od tedaj do danes.

6. januarja 1929 je bila objavljena znana januarska ustava, o kateri se je toliko pisalo in govorilo.

7. januarja 1844 je bil v Hrvači pri Ribnici rojen veliki slovenski jezikoslovec o. Stanislav Škrabec.

8. januarja 1918 (pred 20 leti) je predsednik Zedinjenih držav ameriških W. Wilson objavil 14 točk, ki vsebujejo vojne cilje Amerike, oziroma mirovne pogoje. Med njimi zahteva deseta točka »svobodno možnost za samostojen razvoj avstro-ogrskih narodov«. Ta točka se tiče torej tudi nas Slovencev. Wilsonove točke so tvorile nekaj mesecev pozneje nekakšno podlago za mirovna pogajanja; saj so n. pr. 3. oktobra 1918 prosile Avstro-Ogrska, Nemčija in Turčija Wilsona za mir na podlagi njegovih 14 točk.

9. januarja 1856 je bil rojen v Globokem pri Rimskih toplicah pesnik Anton Askerc; umrl je 10. junija 1912 v Ljubljani. Gimnazijo je študiral v Celju, bogoslovje v Mariboru. Slednjič je bil mestni arhivar v Ljubljani. Pisal je lirske in epske pesmi.

10. januarja 1920 je bila ustanovljena Zveza narodov.

16. januarja 1880 je bil v vasi Zduše v mekinjski fari pri Kamniku rojen Tone Sušnik. Študiral je gimnazijo v Ljubljani in filozofijo na Dunaju. Bil je profesor v Kranju, kjer se je skupaj s tedanjim krogom mladih katoliških inteligentov vneto organizatorično udeleževal. Tedanja SLS ga je kandidirala za deželni zbor v kuriji gorenjskih mest. Po prevratu je prišel za profesorja v Ljubljano ter je bil nekaj časa tudi šef šolske uprave za Slovenijo. Nato je prišel v

hrbtenjačo. Ker je hrbtenica sestavljena iz mnogih malih delov, je zelo gibčna. Ni popolnoma ravna, temveč je nekoliko zavita, in sicer dvakrat v obliki črke S (sl. 2). Na ta način deluje kokor vzmet v obliki špirale in ublaži sunke, ki bi sicer pri skokih ali pri hoji in teku zadeli glavo.

Prsni koš ali grod tvori 12 parov reber. Rebra so dolge, ploščate kosti, pritrjene so zadaj gibljivo na prsnih vretencih, spredaj so pa spojena po rebernih hrustancih elastično z grodnico. Rebra se pri dihanju gibljejo in obdajajo prsno votlino, ki vsebuje srce, pljuča in velike žile.

Medenica tvori močan koščen obroč, sestavljen zadaj iz križnic, na obeh straneh iz kolkov. Sklep v kolku je okroglast in dovoljuje gibanje bedra v vseh smereh.

Zgornja okončina sestoji iz ključnice in lopatice, nadlehtnice, obeh kosti podlehti ter številnih kosti in koščic zapestja, dlani in prstov. Tudi ramenski sklep dovoljuje gibanje v vseh smereh ter je sploh najbolj gibčni sklep na vsem telesu. V ramenskem sklepu se stikata nadlehtnica in lopatica. Ker je lopatica sama že zelo gibljiva, je vsled tega gibljivost zgornje okončine popolna.

Spodnja okončina sestoji iz bedra ali stegna, kolena, goleni ali krače, gležnjeve, stopala in prstov. Kosti se imenujejo stegnica, golenica ali piščal, njej ob strani mečnica. Kolenski sklep je gibljiv samo v eni ravnini. Bistven del kolenskega sklepa je pogačica, ki na eni strani varuje sklep od sprednje plati, na drugi strani pa omogoča lažje gibanje kolena. Sklep v gležnjih, torej sklep med golenjo ali kračo in stopalom imenujemo skočni sklep.

Mišičje

Mišica sestoji iz mišičnih stanic, ki se združujejo v mišična vlakna, ta pa zopet v posamezne mišice. Glavna lastnost mišične stanice je ta, da se skrči, ko dobi po živcih povelje za to. Mišična

Slika št. 2

stanica je ozka in dolga. V skrčenem stanju je kratka in debela. Tako tudi cela mišica. To skrčenje se izvrši z večjo ali manjšo močjo ter popusti, čim pride tozadevno povelje ali pa če se utruji. Ločimo v glavnem dvojne vrste mišic: Mišice ob okostju, ki so podvržene naši volji in mišice organov, ki delujejo avtomatično, samo pod vplivom tako zvanega avtonomnega ali avtomatičnega živčevja, ki ni podrejeno naši volji. Nekaterne mišice delujejo tudi pod vplivom naše volje in avtomatično. (N. pr. prepona. Dihanje lahko samohotno uravnavamo, dihamo pa ravno tako naprej, čeprav ne mislimo na to.) Mišičje, ki je podrejeno naši volji, je progasto, drugo je gladko. Razne gibe torej izvršujemo s progastimi mišicami, notranji organi delujejo z gladkimi mišicami. Take gladke mišice najdemo v vseh organih: v očeh zožujejo in širijo zenico, požiralnik, želodec; črevo se giblje samo s pomočjo gladkih mišic. Krvne žile, vsaka dlačica na koži ima svojo majhno mišico, katera lahko postavi las pokoncu (kurja polt). Vse to brez našega prizadevanja.

Izjemo tvori srce, ki je sicer progasto, vendar pa popolnoma avtomatično delujoča mišica.

Progasto mišičje ob okostju se utruji kmalu, avtomatično ne. (N. pr. srce.)

Mišice so na obeh koncih nasajene na kosti potom kit ali pa s širokim mesnatim nasadkom. Če se skrčijo, se približajo kosti, vrši se gibanje. Pri tem delujejo kosti v smislu vzvoda. Mišice so to, kar navadno imenujemo meso.

Dihanje

Vsaka stanica rabi za svoje življenje kisik. Brez kisika se mora zadušiti. Kisik dobivamo iz zraka, ki sestoji iz ene petine kisika in štirih petin dušika. Dušika iz zraka človeško telo ne more uporabiti. Rabimo torej zrak radi kisika. Pljučna stanica more izločiti iz zraka kisik, ga vsrkati vase ter ga na drugi strani oddati rdečim krvnim telescem, katera ga potem raznašajo po vsem telesu, do zadnje stanice. Kot eden zadnjih produktov kemičnih procesov v stanicah nastane ogljikov dvokis. Ker ga telo ne more uporabiti, ga je treba izločiti iz telesa. Rdeča krvna telesa, ki so oddala svoj kisik, prevzamejo odvišni ogljikov dvokis ter ga po drugi poti odnesejo v pljuča. Tam ga oddajo pljučni stanici, katera ga izpusti v zrak. Pljučna stanica torej prevzema iz vdihanega zraka kisik, vanj pa odda

beograjsko narodno predstavništvo, kjer je bil več let zastopnik krškega okraja in kjer je ostal do 6. januarja 1929. V Davidovičevi vladi leta 1924. je zastopal Slovence skupaj z dr. Korošcem, dr. Kulovcem in prof. Vesenjekom; bil je minister za promet in je v kratki dobi svojega ministrovanja mnogo storil za povzdigo našega prometa in za železničarje. Umrli je 10. avgusta 1934. Bil je izborni profesor in izvrsten politik, širokogruđen in velikopotezen, izredno radodaren in dober. Mnogo je tudi pisal; omenimo naj Balkansko vojno, »Pasi-
onske igre v Oberammergau« itd. Trpel je, kakor bi doživel hudo osebo no krivico, če ni našel razumevanja za potrebe svojega ljudstva. Bil je vojak; kamorkoli je bil postavljen, je vztrajal, ki so mu jo dali volivci, je bila zanj čast le v toliko, v kolikor je izvrševal prevzeto dolžnost do ljudstva.

19. januarja 1876 je bil na Premu na Notranjskem rojen pesnik **Dragotin Kette**, umrl je 10. aprila 1899 v Ljubljani, star šele 23 let. »Pisal je lirčne pesmi in basni — Krt modrijan, Mravlji, Osel in petelin, Muha in pajek, Vrabec in lastovka. — Njegova pesem je spočetka ljubko risanje veselih razpoloženj, potem trpko ljubavno čustvo z ostro risano pokrajino in nazadnje miselno vrtanje (Moj Bog, Na očetovem grobu).« Za Prešernom je največji mojster soneta.

23. januarja 1878 je bil na Vinici rojen največji naš sodobni pesnik **Oton Zupancič**. Leta 1914 je bil imenovan za mestnega arhivarja v Ljubljani.

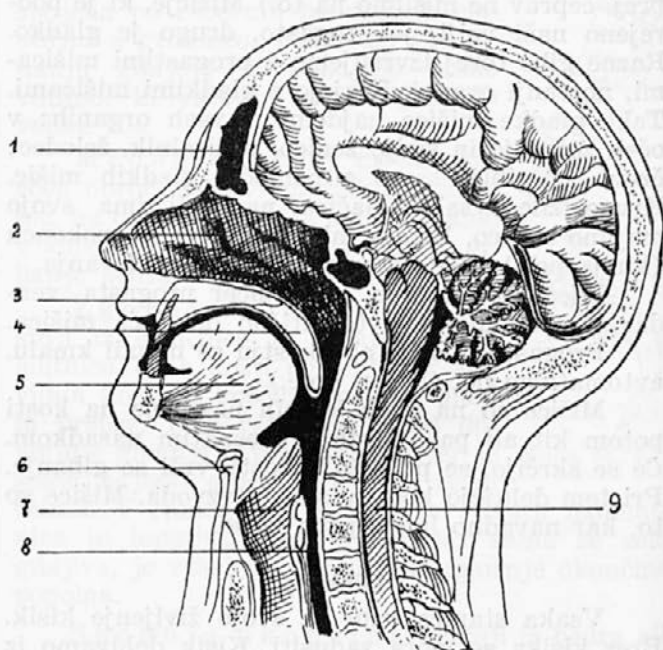
ni; sedaj je gledališki upravnik v Ljubljani. »Pisal je pesmi, ki jih je izdal v naslednjih zbirkah: a) mladinske: Pisarnice, Ciciban in še kaj, Sto ugank; b) Časa opojnosti; c) Čez plan, posvečena spominu umrlega prijatelja Murna; č) Samogovori; d) izbor iz zadnjih treh zbirk je dal Mlada pota; e) V zarje Vidove; f) Veronika Deseniška; g) prevodi, zlasti iz angleščine in francoščine. — Župančičeva mladinska pesem je otroško preprosta in nagajiva, a hkrati globoka. Njegove razmišljujoče pesmi se ne odlikujejo toliko po teži misli, kolikor po lahkotnem in blestečem izrazu; včasih so prežete s silnim čustvom. Župančič besedo tudi glasovno doživlja ter tako podaja barvo in utrip življenja. Poleg Prešerna je Župančič naš največji pesnik; uživa svetoven sloves.«

25. januarja 1384 je bil v naših krajih močan potres. Na Koroškem se je zrušila vsa južna stran Dobrača in je pokopala pod seboj mnogo vasi. Kmalu po potresu je prišla iz Italije k nam kuga, ki so ji rekli »črna smrt«. Izumrle so cele vasi in je v mnogih mestih le še redke človek ostal v hiši.

26. januarja 1797 je bil v Zirovnici na Gorenjskem rojen učenjak Matija Čop; umrl je 6. julija 1835. »Po Vodnikovi smrti je nastopila občutna slovstvena suša. Šele l. 1830 se je mladi pesniški rod združil in si vzel za vodnika Matijo Čopa, učenega ljubljanskega profesorja in knjižničarja, slovstveno najbolj izobraženega Slovenca. Pod uredništvom Mihe Kastelca je začel

ogljikov dvokis, katerega izdahnemo. To je smisel in namen dihanja. Da se to dejanje lahko nepretrgoma izvršuje, morajo pljuča dobivati stalen dotok svežega zraka, ravno tako mora zrak, nasičen z ogljikovim dvokisom, biti odstranjen iz pljuč. Zato so pljuča v stalnem gibanju kakor kovaški meh. Oglejmo si natančneje ustroj organov za dihanje ali dihal.

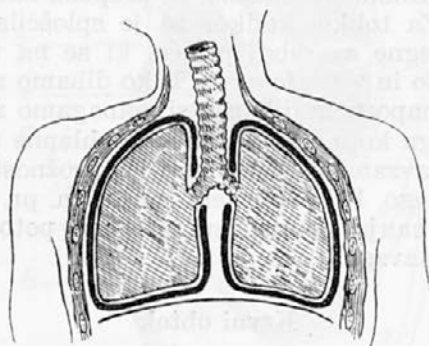
Zrak vstopi v telo pri ustih ali skozi nos. V žrelu se združita ustna in nosna votlina. Nosna in

Slika št. 3: Prerez skozi glavo in vrat — 1 čelna votlina, 2 nosna školjka, 3 trdo nebo, 4 mehko nebo, 5 jezik, 6 jabolko z lopatico, 7 sapnik, 8 požiralnik, 9 hrbtni mozeg.

ustna votlina ter ves organ dihanja so znotraj prevlečeni s sluznico, tanko in nežno kožico, ki izloča stalno sluz, tako da je notranjost nosu in ust vedno vlažna. Nosna votlina ima svoje stranske prostore še v kosteh lica in čela. Notranjo površino nosne votline še povečujejo nosne školjke, ki štrljo v nosno votlino. Na ta način se vdihani zrak v nosu bolj segreje, prah in druga nepotrebna ter škodljiva primes pa ostane na školjkah. Primerneje je torej dihanje skozi nos, posebno če zrak ni čist, pa tudi v mrazu (slika 3).

Iz žrela vodita dve poti v notranjost telesa. Spremaj sapnik v pljuča, zadaj požiralnik v želodec. Zakaj ne zaide grižljaj ali požirek v sapnik, zraku pa v požiralnik? Na vrhu sapnika, tik pod jezikom se nahaja loputica, ki zapira sapnik, kadar je treba, popolnoma. To se zgodi pri požiranju. Takrat se pomakne jezik nazaj in navzdol. S tem potisne njegov zadnji konec loputico navzdol in sapnik je zaprt. Kadar pa dihamo, se loputica odpre. Dihati in požirati obenem ne moremo. Če pa to le storimo, se nam »zaleti«, to se pravi, grižljaj ali požirek pride skozi odprti poklopec, oziroma loputico v sapnik, kjer povzroča močno draženje na kašelj. Toda ne samo pri požiranju zleze jezik nazaj. Če kdo leži v globlji nezavesti na hrbtu, mu ravno tako zdrkne jezik

Slika št. 4: Reberna in pljučna mrena. Prostor med obema označuje črna debela črta.

nazaj, potisne loputico na sapnik, bolnik ne more več dihati in se zaduši. Zato si hočemo že sedaj zapomniti, da moramo pri umetnem dihanju predvsem gledati na to, da jezik ne zleze nazaj ter zapre vhod v sapnik.

Začetek sapnika tvori jabolko. V jabolku se nahajajo glasilke, to sta dve tanki opni, ki sta zaprti preko odprtine sapnika. Pri dihanju sta popolnoma ohlapni in se odmakneta v stran. Pri govorenju ali petju se napneta. Večje število hrustancev in mišic jim izpreminja obliko. Na ta način dobimo razne glasove.

Sledi krog 12 cm dolgi sapnik, v čigar steni so hrustančasti obročki, ki držijo sapnikovo cev odprto. Nato se razdeli sapnik v dva velika odcepka, bronha. Eden vodi v desna pljuča, drugi v leva pljuča. Vsak se deli potem na vedno manjše

izdajati pesniški zbornik Kranjsko Čbelico, ki je rojila petkrat (1830 do 1833 in 1848). Najvažnejši pesnik Kranjske Čbelice je bil Prešeren. Čop mu je bil slovstveni vodja po tujih literaturah. Čop je sestavil tudi slovensko slovstveno zgodovino.

27. januarja 1924 je dobila Italija v Rimskem sporazumu **Reko**, ki je bila dotlej samostojna republika.

30. januarja 1874 se je rodil v Mojstrani šolnik in organizator **Franc Lavtižar**. »Učiteljeval je po raznih krajih Slovenije; l. 1915 je postal namestnik nadzornika slovenskih ljudskih šol. L. 1924 je bil pozvan v Beograd za tajnika v ministrstvu za socialno politiko. Umrl je 25. aprila 1930 v Ljubljani. Franc Lavtižar je bil vztrajen in marljiv prosvetni delavec.« V Ljubljani se je posvetil v prvi vrsti karitativnemu delu v družbi sv. Vincencija, v kateri je bil tudi predsednik osrednjega odbora. V tem delu je bil zelo velik.

31. januarja 1849 je bil na Vipavskem rojen **Dolene Rihard**. L. 1873 je postal ravnatelj na vinarski in sadjarski šoli na Slapu pri Vipavi, s katero se je l. 1886 preselil na Grm pri Novem mestu. Umrl je 5. febr. 1919. »Bil je izvrsten teoretik in praktik, prirejal je vinske razstave, skrbel za predavanja o kmetijstvu, na Grmu pa je iz zapuščenega posestva ustvaril vzorno gospodarstvo. Napisal je nešteto člankov, sodeloval je pri »Novicah« in »Kmetovalcu« ter je izdal tudi več samostojnih razprav.«

Kakšno starost dočakajo ljudje

Na splošno je malo ljudi nad 80 let starih, kar ugotavlja že sv. pismo. Če bi bilo res, da je človek samo popolneje razvit sesavec, bi moral človek doseči približno starost 120 let. Povprečna starost sesavcev znaša namreč približno šestkrat toliko let, kolikor let potrebujejo, da popolnoma dorastejo.

Da ne doživimo tako visoke starosti, je krivo življenje samo, ko nam nalaga naloge, ki čezmerno obremenjujejo le en organ ali sestav organov in ga tako predčasno izrabijo. Saj danes ne umre skoro noben človek čisto »naravne« smrti; to je zaradi tega, ker so se mu vsi telesni organi ena ko merno izrabili. Največkrat so obtočena (ožilje, srce, ledvice) tista, ki prva odpovedo in s tem tudi druge organe v delu in življenju ovirajo.

Še vedno umre ena tretjina ljudi pred doseženim 20. letom življenja, polovica pred doseženim 45. letom in le ena petina doseže običajno starost. Od 200 ljudi doseže komaj eden 90 let, Razveseljivo pa je, da se je povprečna starost ljudi v zadnjem stoletju znatno dvignila. K temu je zlasti pripomogla zboljšana zdravstvena služba, napredek zdravniške vede in pa uspešnejše pobijanje različnih kužnih bolezni. Dočim je znašala povprečna dosežena starost v zgodnjem srednjem veku komaj 30 let, znaša danes preko 40 let.

V vseh časih pa so živeli ljudje, ki so brez kakšnega posebnega ali vsaj znatnega vzroka dosegli izredno starost.

bronhe, dokler se najmanjši ne odpirajo v pljučne mešičke. Ti mešički so obloženi s pljučnimi stanicami. Tam se izvrši izmenjava kisika in ogljikovega dvokisa.

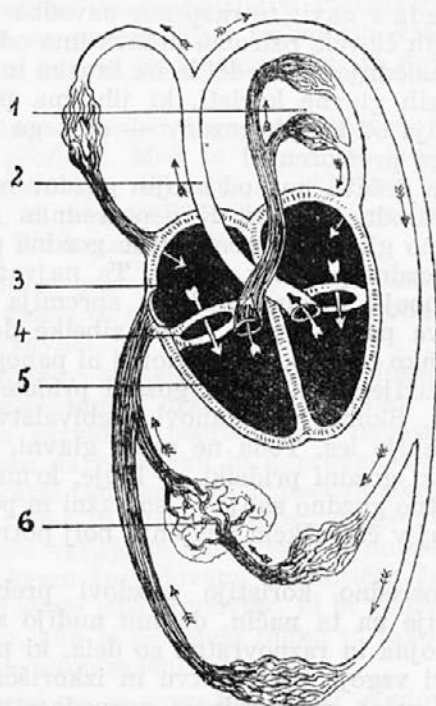
Imamo dvojce pljučnih kril, levo in desno. Vsako krilo obdaja pljučna mrena. Ista pljučna mrena se potem zaviha preko na steno prsnega koša. Tam jo imenujemo reberno mreno, nato se zopet združi s pljučno mreno (slika 4). Tvori torej nekako prazno vrečo, ki obdaja pljuča in notranjo steno prsnega koša. Pri vnetju reberne mreže se nabere v tej vreči voda, pri gotovih poškodbah pa kri. Pri zdravem človeku je v tej vreči le neznatna količina tekočine, ki lajša gibanje pljuč ob steni prsnega koša. Prsno votlino zapira navzdol proti trebuhu prepona. Je to široka mišica, ki sedi kakor kupola na trebušnih organih. Kadar vdahnemo, se prepona skrči, torej splošči. Za toliko, kolikor se je sploščila in znižala, potegne za seboj pljuča, ki se na ta način raztegnejo in vsesajo zrak. Tako dihamo navadno. Šele pri napornem dihanju si pomagamo z mišicami prsnega koša. Če izdahnemo, ohlapne prepona, pljuča zavzamejo vsled svoje prožnosti zopet prvotno lego. Pri napornem izdihu (n. pr. pri kašlju in kihanju) potisnemo prepono potom mišic trebuha navzgor.

Krvni obtok

Da zamore kri izvršiti svojo nalogo, mora stalno krožiti po telesu. Črpalka, ki povzroča to stalno kroženje krvi, je srce, pretaka se pa kri po žilah.

Srce leži na levi strani prs in se razteza od grodnice približno do leve prsne bradavice. Ima velikost moške pesti, leži tik za steno prsnega koša. Obdaja ga posebna mrena, tako zvani osrčnik. Srce je votla mišica, ki se neprestano krči in zopet razširja (normalno 60 do 80 krat v minuti). Kadar se širi, vsesa vase kri, kadar se skrči, izbrizgne kri iz sebe z veliko silo. Razdeljeno je po stenah vzdolž in poprek, tako da dobimo v srcu štiri prostore, dva preddvora in dva prekata: Levi preddvor in levi prekat ter desni preddvor in desni prekat. Istočasno se skrčita oba preddvora, istočasno oba prekata. Kadar se skrčita preddvora, se raztegneta prekata in narobe. Med preddvori in prekati so postavljene zaklopnice, ki dovoljujejo krvi gibanje le v eni smeri (slika 5).

Kako se torej vrši krvni obtok? Kri, ki je oddala svoj kisik stanicam po telesu, se vrača natovorjena z ogljikovim dvokisom po žilah dovodnicah k srcu. Ko se desni preddvor raztegne, vsesa kri iz velike dovodnice. Nato se stisne. Ob enem se raztegne desni prekat, kri se izlije v desni prekat. Ko se je ta napolnil, se skrči. Zaklopnica proti preddvoru se zapre, kri odhiti po pljučnici proti preddvoru se zapre, kri odhiti po pljuč-

Slika št. 5: Krvni obtok — 1 krvotok v pljučih, 2 glavna odvodnica (aorta), 3 desni preddvor, 4. zaklopka med preddvorom in prekatom, 5 desni prekat, 6 krvotok v jetrih.

ni odvodnici v pljuča, odda tam svoj ogljikov dvokis, si naloži kisik ter se vrne v srce, v levo stran srca. Levi preddvor kri vsesa, se skrči in odrine kri v levi prekat. Ko se ta napolni, se skrči, zaklopnica proti preddvoru se zapre, kri odleti po veliki, oziroma glavni odvodnici (aorti) v telo. Nato se ponovi isto.

O žilje. Ločimo dvoje vrst žil. Žile, ki vodijo s kisikom nasičeno kri od srca v telo, imenujemo žile odvodnice, s tujko arterije, žile pa, ki vodijo kri, polno ogljikovega dvokisa do srca, dovodnice.

(Dalje.)

Najvišjo znano starost sta dosegla neki Oger in neki Skot, ki sta oba umrla v 185. letu življenja. Znan je tudi Anglež Tomaž Paar, ki je umrl 152 let star in je preživel devet angleških kraljev. Morda bi bil živel še dalje, a za njegov 152. rojstni dan so ga povabili v goste na kraljevski dvor. Tam se je prenaedel pestrih dvorskih jedil in kmalu nato umrl.

Splošno je znano, da Turki in Bolgari zelo dolgo živijo. Ravnatelj bolgarskega statističnega urada je ugotovil, da živi v Bolgariji nad 3139 nad 100 let starih ljudi. Vsi so preprostega rodu in le 14 izmed njih je imelo že opravka z zdravniki.

V zadnjem času se razni učenjaki trudijo, da najdejo izredno stare ljudi. In so jih res našli že mnogo čez 100 let starih.

Obče mnenje je, da človek doseže tem večjo starost, čim bolj preprosto živi, čim zmerneje je in čim manj razburljivih skrbi ima. To vse so pa stvari, ki nasprotujejo toku in tempu sodobnih razmer.

Bolnik in volja. Kadar sklene človek v mislih, da bo neko delo opravil, se mora sklepu takoj pridružiti tudi trdna volja. Brez volje ni mogoče ničesar storiti, niti igle pobrati s tal. Prav posebno vlogo pa igra močna volja pri bolniku. Bolnik mora vztrajno hoteti ozdraveti. Bolniku brez volje tudi najboljši zdravniki ne morejo pomagati, pač pa je res, da je marsikateri bolnik ozdravel ne zaradi zdravnikove pomoči, temveč predvsem z lastno trdno voljo.

Za sušenje cevi so sestavili posebno pripravo v Nemčiji. Cevi ne bi več obešali v stolpih. Z obešanjem se mokra cev vsled lastne teže raztegne in postane po večkratnem takem sušenju za vodo propustljiva in se lomi. Zato hočejo v Nemčiji cevi pri sušenju polagati na posebne priprave, ki se baje lahko postavijo v vsako orodišče in ne zavzamejo prostora na tleh orodišča.

Gašenje zunanjega ognja s peno. V Hamburgu v Nemčiji so napravili zanimiv poskus, s katerim so hoteli ugotoviti učinek gašenja ognja s peno na gorečih ostrešjih. Poskus je pokazal, da se pri takih požarih more ogenj z zračno peno hitro in uspešno gasiti in da se ravno s tem prepreči velika škoda, ki jo napravi sicer velika množina vode; saj je škoda, ki jo povzroči voda pri ostrešnih požarih, mnogo večja, ko škoda od ognja.

Gasilci v Nemčiji so v zadnjih letih res postali druga armada. Prav za prav so oni tretja armada, ker se za drugo armado štejejo napadalni oddelki Hitlerjeve stranke. Kdor hoče danes v Nemčiji pri gasilstvu ali pa tudi drugod kaj pomeniti, si mora pridobiti poseben športni znak. Pridobitev športnega znaka je pa zvezana s posebno športno preizkušnjo, ki ni ravno lahka. Na take skušnje se sedaj pripravljajo nemški gasilci. Potem, ko so vse leto obiskovali posebne tečaje (vsak tede trikrat po dve uri), morajo pred posebno izpitno komisijo pokazati, kaj znajo ne samo o športu in športnih vajah, ampak tudi

Ing. Z. Ziernfeld, Maribor:

Gozdni požari

Ogenj in voda dobro služita, slabo gospodarita.

Pomen gozdov za Jugoslavijo

Mnogobrojne in raznovrstne so koristi, ki jih imajo ljudje in država od svojih gozdov. V življenju posameznega človeka, narodov in držav, so gozdovi vsled tega vedno igrali veliko vlogo. Ker pa ne spada v okvir te razprave navedba vseh koristi, ki jih človek, oziroma država ima od gozdov, bom v naslednjem navedel le na kratko in v splošnih obrisih glavne koristi, ki jih ima predvsem Jugoslavija od svojih gozdov — od tega velikega narodnega premoženja!

Naša država ima od svojih gozdov neposredne in posredne koristi. K neposrednim koristim prištevamo glavne in postranske gozdne pridelke. Glavni gozdni pridelek je les. Ta najvažnejši in najpotrebnejši gozdni pridelek spremlja človeka od rojstva pa do groba — od zibelke do rakve. Smelo lahko trdimo, da je skoraj ni panoge v človeškem življenju, ki bi ta gozdni pridelek mogla pogrešati. Skoraj vsi stanovi prebivalstva Jugoslavije rabijo les. Toda ne samo glavni, tudi vsi postranski gozdni pridelki — lubje, krma, stelja, raznovrstno gozdno sadje — so važni in postanejo marsikdaj v človeškem življenju bolj potrebni kakor les.

Neposredno koristijo gozdovi prebivalstvu Jugoslavije na ta način, da mu nudijo zaslužek. Mnogobrojna in raznovrstna so dela, ki pridejo v gozdu pri vzgoji, pri varstvu in izkoriščanju gozdov ter sploh pri gozdnem gospodarstvu v poštev. Veliko je število raznih delavcev in voznikov, ki preživljajo sebe in svoje družine z delom v gozdu. Gozdovi so torej tudi s socialnega stališča velike važnosti.

Gozdovi regulirajo podnebne in ozračne razmere celih pokrajin; kjer se nahajajo, vplivajo ugodno na vlago, na padavine, na hudournike, na plazove, na poplave in sploh na rodovitnost zemlje, na človeško zdravje ter nudijo turistom, izletnikom in modernim sportnikom mnogo naravnega užitka, duševnega zadovoljstva in razvedrila — so torej velike važnosti iz klimatičnega, higijskega, etičnega in estetičnega stališča.

Gozdovi so pa tudi velike važnosti za našo trgovino in industrijo. Les je eden izmed najvažnejših predmetov v naši notranji in zunanji trgo-

vini. O zunanji trgovini zavzema les odlično mesto, saj odpade od celokupnega našega izvoza približno 20 do 25% na les. V gozdni industriji je v Jugoslaviji zaposlenih okoli 180.000 stalnih in sezonskih delavskih moči.

Navedel sem samo nekatere in najvažnejše koristi, ki jih Jugoslavija ima od gozdov. Še mnogo je drugih koristi, toda že iz teh-le prav na kratko navedenih je razvidno, da so gozdovi velike važnosti za vse prebivalstvo Jugoslavije, še posebej pa za prebivalstvo hribovitih krajev naše domovine, ker so mnogokrat edini in največji vir dohodkov.

Srečne so vsled tega one države, ki imajo obširne gozdove. Med te države se lahko uvrsti tudi Jugoslavija, saj odpade od njene celokupne površine, ki meri 24.866.500 ha, na gozdno površino 7.779.776 ha ali 31,28%.

Ni torej prav nič čudno, da nas marsikdo za to lepo, važno in veliko narodno gospodarsko premoženje zavida.

Ti gozdovi so skupna last vseh Jugoslovancev, vsak jugoslovanski državljani je, kakor je iz navedenega razvidno, posredno ali neposredno zainteresiran na prospehu in napredku teh gozdov, vsled tega je tudi vsakega jugoslovanskega državljanca narodna in sveta dolžnost, da po svoji moči te gozdove varuje in jih čuva. To dolžnost narekuje vsakemu Jugoslovancu patriotičen čut in ljubezen do svoje lepe domovine, ki bi gotovo ne bila tako lepa, ako bi ne imela toliko in tako obširnih svetlo- in temnozelenih gozdov.

Nebroj pa je sovražnikov, ki gozdove uničujejo. Zelo lahko je gozd uničiti, težavno ga je pa obnoviti — mnogokrat pretečejo desetletja in desetletja, predno se pravilna obnova izvrši. Škodo delajo gozdovom razne škodljive rastline, bolezni, domače živali, ravnoprstna divjačina ter razen mrčes; škodo pa delajo gozdovom tudi ljudje, podnebni vplivi, ujme in požari. Mirno lahko trdimo, da spadajo gozdni požari v gotovih slučajih med največje gozdne škodljivce. Saj so si gozdni veščaki edini v tem, da je posebno težavna obnova gozdov na površinah, ki so bile po požaru uničene, ker so tla na takih površinah opustošena in dobra zemlja navadno popolnoma uničena. Obnova gozda na takih tleh je združena ne le s tehničnimi težkočami, ampak tudi z velikimi finančnimi žrtvami.

o drugih zadevah. Nemški športni znak je pa tudi največja privlačna sila za nemško mladino.

Koroške gasilce vodi deželni gasilski nadzornik Kohla. V Avstriji imajo namreč pri vseh deželnih vladah (naših banskih upravah) posebne gasilske nadzornike kot svoje uslužbence in njim je gasilstvo vse dežele v strokovnem pogledu podrejeno. S strokovnim vodstvom pa je seveda zvezano tudi idejno vodstvo. Koroški deželni gasilski nadzornik Kohle je torej tudi vodja gasilcev v onih krajih Koroške, kjer so Slovenci kompaktno naseljeni.

Avstrijski gasilci se sedaj drugače organizirajo. Iz prejšnjih gasilskih društev nastajajo javne požarne brambе, ki jih večinoma vodijo imenovani poveljniki. — Vsak, ki hoče postati poveljnik, mora do leta 1940 napraviti poseben poveljniški izpit. Izpitov so lahko oproščeni le oni, ki so bili poveljniki zadnje desetletje, toda morajo vložiti posebne prošnje, o katerih odloča deželni gasilski nadzornik.

Gasilska šola v Grazu v Avstriji je po splošnem mnenju ena najboljših v Srednji Evropi. Izdaja svoj poseben gasilski časopis »Zeitschrift für das Feuerwehr- und Rettungswesen«. Strokovna mnenja o tem listu, ki je začel izhajati lansko leto, so zelo laskava.

Gasilstvo na avstrijskem Tirolskem se posebno uri in vadi za brambo proti napadom iz zraka. Sploh se povsod, kamor pogledamo, gasilstvo vedno bolj in bolj bavi s pasivno brambo in se pripravlja

temeljito za vsak slučaj. — Kdaj bomo pa pri nas začeli?

Dunajsko gasilstvo kot prostovoljno gasilstvo je prav za prav že prenehalo. Od prejšnjih 32 prostovoljnih požarnih bramb je ostalo le še sedem krajevnih gasilskih edinic, ki imajo pravico nastopati pri požarih. Vse gasilske posle prevzema poklicno gasilstvo.

Rdeči križ v Nemčiji so tudi preuredili na podlagi posebnega zakona od 9. dec. 1937. Okoli 9000 raznih društev Rdečega križa, ki ni imelo pravice sodelovati z vojsko, je sedaj to pravico dobilo. Članstvo in delo v nemškem Rdečem križu je prostovoljno. Za šolanje nemških prostovoljnih samarijanov so uvedli posebne tečaje, ki trajajo štiri do šest tednov. Udeleženci teh tečajev morajo dobiti svojo plačo tudi, ko so v tečaju.

Zopet nova gasilska šola v Nemčiji je bila odprta 26. nov. 1937 v Dresdenu; vodi jo znani poveljnik draždanskih poklicnih gasilcev Ortlop. Ta šola je 34. gasilska šola v Nemčiji. — V Jugoslaviji pa še niti ene nimamo. Moramo jo čimprej dobiti vsaj Slovenci!

Čehoslovaško gasilstvo šteje po zadnjih poročilih 315 žup, 10.811 čet s 320.867 člani. Čehoslovaki imajo pet gasilskih zvez: češko, moravsko, šlesko in rusko (Podkarpatska Rusija) ter (menda edina država) nemško manjšinsko.

Pariški gasilci imajo res mnogo opravka. Nič manj ko 10.716 krat so bili pozvani leta 1937, da nudijo prvo pomoč, od tega v 6523 primerih k požarom. Zanimivo je,

Direktna škoda, ki jo gozdni požar povzroči, obstoji v tem, da uniči mnogo dragocenega lesa in zmanjša prirastek v gozdu. Pa tudi indirektno škodujejo gozdni požari gozdovom, kajti na pogorišjih se prav radi naselijo razni drugi gozdni škodljivci, posebno pa razen mrčes. Nadaljnja indirektna škoda obstoji tudi v tem, da je še rastoče drevje, ki ga ogenj sicer ni uničil, mnogo bolj izpostavljeno poškodbam po vetru in snegu. Ne smemo pozabiti tudi, da gozdni požari preženejo in uničijo divjad in da s tem zmanjšajo vrednost gozdnega zemljišča. V marsikaterem slučaju je opustošenje gozdov po požarih naravnost katastrofalno.

V Jugoslaviji nastanejo gozdni požari — žali bog — večkrat in napravijo veliko škodo. Na nekaj milijonov dinarjev se ceni vsakoletna škoda, ki jo delajo gozdni požari jugoslovanskemu gozdarstvu. Velike in marsikdaj najlepše gozdne komplekse opustošijo. Vsakega Jugoslavana dolžnost je torej, da po svoji moči varuje gozdove pred požari. Ubrani se jih bomo le tedaj, če bo vsak naš državljani prispeval po svoji moči k obrambi tega sovražnika in če bomo znali pravilno uporabljati vsa sredstva proti njemu.

Zakaj, kako, kje in kdaj najpoprej nastanejo gozdni požari?

Staro, preizkušeno gasilno geslo se glasi: »Ogenj obvarovati je bolj hvaležno, kakor nastali požar gasiti.«

Razni so vzroki, ki povzročajo gozdne požare. Vzroke lahko delimo v neposredne in posredne.

Glavni in direktni povzročitelj gozdnih požarov pa je in ostane človek. Ljudje sami so v največ primerih krivi teh nesreč, ki se končajo marsikdaj strašno.

Človek povzroči gozdni požar vede (hote) ali nevede (nehote). Vede povzroči človek gozdni požar iz sebičnosti, iz maščevanja, iz prevare in iz hudobije ali zlobe. Nevede postane človek gozdni požigalec iz slaboumnosti ali pa radi nepravilnega in neprevidnega ravnanja z ognjem v gozdu. Slučajev, ko postane človek požigalec v gozdu, je zelo mnogo. V naslednjem naj navedem le one slučaje, ki najčesče povzročijo gozdne požare. Prav pogostoma nastane gozdni požar na ta način, da gozdni, poljedelski ali drugi v gozdu in v bližini gozda zaposleni delavci ali pa turisti, izletniki, skavti,

eigani, pa tudi otroci zakurijo v gozdu ali v njegovi bližini ogenj, da si skuhamo jed, da se ob njem grejejo ali pa iz katerega drugega vzroka in ognja ne zavarujejo, ne pazijo nanj, ga pustijo gorečega v nemar, se zanj le malo ali sploh ne brigajo in ga ne pogasijo, ko zapustijo kraj, kjer so zakurili. Mnogokrat povzroči človek v gozdu požar tudi z neprevidnim kajenjem, ako n. pr. tlečo vžigalico ali pa tleči ostanek cigare, cigarete vrže v suho travo ali pa tudi, če tleče ostanke pipe izprazni v suho talno odejo, v suho vejevje, suho travo itd. Gozdni požari nastanejo tudi pri požiganju sečnih ostankov, gozdnih pašnikov, pri sežiganju neuporabne trave, požiganju dračja na njivi, pri sežiganju lubja po lubadarju napadenih dreves ter sploh pri sežiganju gozdnih površin, ki se jih predhodno — pred obnovo gozda — namerava uporabljati v poljedelske namene. Pri takem požiganju in zažiganju se ogenj kaj rad razširi v sosedne gozdne sestoje. Koliko zla lahko torej povzroči neprevidnost in nemarnost enega samega človeka!

Mnogokrat zanetijo gozdni požar tudi iskre iz železniške lokomotive, ki jih veter nese na izsušena mesta.

Gozdni požar pa nastane tudi z neprevidnim ravnanjem pri kuhanju oglja in apnenca v gozdu. Iskre iz apnenice, ogljarske kope, iz dimnika industrijskih naprav — žag — zanetijo požar. Tudi rudniški obrat v gozdu je marsikdaj povzročitelj požara, posebno pa so nevarni oni rudniki, v katerih se tvorijo gorljivi plini.

Bolj redki so slučaji, ko zaneti požar strel iz lovske puške.

Redki so tudi slučaji, ko strela zaneti ogenj v gozdu. Le, če strela udari v suho drevo, se drevo vname, zgori in na ta način nastane lahko požar.

Gozdni požar zaneti tudi bomba iz aeroplana, posebno nevarne so takozvane vžigalne bombe.

Med indirektno vzroke uvrstimo lahko tudi nezadostno in površno čuvanje gozdov in pomanjkljivo avtoriteto gozdno-čuvajskega osebja. Na tisoče in tisoče ha gozdov imamo v Jugoslaviji, ki nimajo niti enega gozdnega čuvaja; mnogo je pa tudi gozdnih čuvajev, ki imajo po več deset tisoč ha velike čuvajske revirje. Da je pravilno čuvanje takih velikih gozdno-čuvajskih edinic nemogoče, je pač samo ob sebi umevno. Preden čuvaj gozdni požar zapazi in preden mu je mogoče

da so bili pariški gasilci lani le 2180 krat zlonamerno alarmirani. Boga zakaj! — Pri nezgodah so nudili prvo pomoč 1926 krat. — Rešili so pa pri takih nezgodah tudi dve mački, ki sta zašli na visoki drevesi in nista mogli več nazaj, enega psa, ki se je zataknil z glavo v ograjo, dve kravi, ki sta padli v reko Seino itd. Iz poplavljenih klet so izčrpali vodo v 33 primerih, odstranili so 123 dimnikov, ki bi se sicer zrušili na ulice, 55 krat so nastopili, ko so trčili avtomobili. — V dveh primerih so pomagali celo loviti zločince po strehah visokih pariških hiš in v dveh primerih so morali odstraniti neke lepake z visokih hiš, ki niso bili po volji oblastvom.

Kako so gasili pariški gasilci v letu 1936. Moderne požarne brambre pri gašenju ognja zelo pazijo na to, da ne povzročijo s svojim gašenjem večje škode, kakor bi jo napravil ogenj sam. Resnica je, da voda dostikrat več škode povzroči pri požarih, kakor pa je nastane od ognja. Torej kako delajo gasilci v modernem Parizu? Leta 1936 je bilo pogasnjenih 753 požarov z vodo, ki so jo polivali iz škafov, 306 požarov so pogasili s pomočjo peska in z odejami, 62 krat so male požare premagali z malimi ročnimi gasilskimi aparati, 112 krat so pa požare pogasili samo z ročnimi brizgalnami. — Za razne požare imajo pariški gasilci 28 posebnih malih gasilskih voz, ki jih nazivajo »voz za prvo pomoč«. Tak voz ima tank za 300 litrov vode ter 280 m gumiranih cevi s premerom

23 mm. Voz je sicer zelo majhen in izredno hitro vozi. (Na pariških ulicah se mora ustaviti ves ogromni promet na ulicah, po katerih vozijo gasilci k požaru ali nezgodi.) — S takimi vozovi so pariški gasilci lani pogasili 903 požare.

Kako orodje in pribor imajo pariški gasilci? Čudili se bomo: samo 28 motornih brizgaln in 28 voz za prvo pomoč. Motorne brizgalne imajo po 400 m cevi s premerom 70 mm, 160 m cevi s premerom po 23 mm, dihalni aparat ter orodje za pionirsko delo. Vodna sesalka na njih da lahko 120—150 m³ vode na uro (1 m³ vode je 1000 litrov). Vsako brizgalno posluhuje 12 mož. — Štiri velike brizgalne lahko dajo na uro po 300 m³ (5000 litrov na minuto) vode. Ne nastopijo nikdar samostojno, ampak jih vedno spremlja poseben voz s cevmi, ki vozi 1040 m cevi s premerom 110 milimetrov. Poleg tega spremlja tako veliko brizgalno še poseben voz za moštvo s 30 gasilci. — Ročnih brizgaln imajo 87. K manjšim požarom (sobnim in podobnim) gredo po trije gasilci na motornih kolesih.

V Avstriji morajo vse gasilske čete imeti tudi reševalne oddelke. Do sedaj so v dveh letih 18% vseh gasilcev izvežbali za samarijane. Tečaje za samarijane vodijo ali zdravniki, ki jih imajo čete, ali pa deželni in državni zdravniki in tudi zdravniki zdravstvenih občin. — Ali bi ne bilo mogoče tudi pri nas po gotovem načrtu in s pomočjo javnih in zasebnih zdravnikov tega napraviti?!

to sporočiti merodajnim činiteljem, se je požar navadno že močno razširil. K temu pride še ta nesreča, da nastanejo gozdni požari navadno spomladi in poleti, torej v času, ko je ves gozdni personal z gozdnim delom najbolj zaposlen. Pa tudi pomanjkanje avtoritete gozdno-čuvajskega osebja je krivo, da imamo vedno več gozdnih požarov. Vsi nepozvani gosti, ki se potikajo stran poti v gozdu, so nevarni in lahko iz nepazljivosti ali pa nemarnosti povzročijo gozdni požar. Gozdnega čuvaja bi morale oblasti pri izvrševanju njegove naporene službe bolj podpirati. Milo postopanje oblasti pri kršenju predpisov zakona o gozdih ubije pri gozdnih čuvajih ambicijo in veselje do pravičnega čuvanja gozdov.

Najugodnejši kraji za gozdne požare so stare sečnje z mnogimi suhimi sečnimi ostanki (suhljadi), potem so kraji, kjer raste mnogo vresja in suhe trave, robidovja, malinovja in sploh taki kraji, kjer je dosti suhe talne odeje.

Gozdnim požarom so posebno izpostavljene proge ob cestah, ob železnicah, ob poteh, kjer hodi mnogo izletnikov, nadalje gozdi ob športnih igriščih in za krajem gozda ob poljedelskih zemljiščih.

Najnevarnejši čas za gozdne požare je suha pomlad (marec, april in maj), še preden se je vegetacija popolnoma zbudila iz zimskega spanja, toda šele potem, ko je že sneg skopnel. Takrat nastopijo južni — gorki — spomladanski vetrovi, ki naglo posuše vso talno odejo. Nevaren je pa tudi čas v poletju, ob nastopu velike suše.

Gozdovi v ravninah so bolj izpostavljeni gozdnim požarom, kakor gozdovi v hribovitih krajih.

Mladim sestojem je gozdni požar bolj nevaren, kakor pa starejšim sestojem. V mladih sestojih, posebno v nasadih, se navadno nahaja mnogo suhe talne odeje, ki tvori izvrstno netivo, rada gori, posebno tedaj, če ogenj še veter podpira. Čistim iglastim gozdovom, posebno borovim in smrekovim, so požari bolj nevarni, kajti smola in suhe vejice v iglastih sestojih zelo pospešujejo ogenj. Od iglastega drevja je gozdnim požarom najbolj izpostavljen bor, potem pride smreka in zatem šele jelka. Mecenovemu gozdu požar ni tako nevaren, ker to drevo ni zimzeleno. V čistih listnatih sestojih so požari bolj redki. Košate listnate krošnje nudijo ognju le malo hrane.

(Dalje.)

VESTNIK OBRAMBE

PRED NAPADI IZ ZRAKA

IZDAJA BANOVINSKI ODBOR ZA ZAŠČITO CIVILNEGA PREBIVALSTVA
PRED SOVRAŽNIMI NAPADI IZ ZRAKA V LJUBLJANI

Urednik: Bedrač Janko, tajnik propagandne komisije

Ing. Franc Dolenc:

Vloga gasilstva v primeru sovražnega napada iz zraka

Gasilske čete v naši državi so po zakonu o organizaciji gasilstva že itak dolžne sodelovati pri pasivni obrambi proti napadu iz zraka in varovati svoje območje zoper požar in dušljive pline (§ 5, točka 1) in bi bile tej svoji nalogi z ozirom na dobro organizacijo in številčno stanje tudi kos, če bi ne bilo njihovo članstvo sestavljeno po večini iz vojnih obvezancev, ki bodo morali v primeru vojne služiti domovini na bojišču. Gasilstvo je zlasti v naši banovini močno razvito. Saj je ravno naša banovina, ki je po površini najmanjša, v pogledu gasilstva na prvem mestu. Gasilskih čet je že preko 900 s približno 30.000 člani. Tudi po orodju in opremi prednjači slovensko gasilstvo, ki ima že preko 400 motornih brizgaln, okoli 1000 malih in večjih ročnih brizgalnic in preko 200.000 m cevi.

V nastopnem ne mislim obravnavati delo gasilstva v primeru napada iz zraka, v pogledu reševanja ranjencev in zastrupljenцев, razkopavanja ruševin, uničevanja bojnih strupov itd., ker je to opisano že pri delu drugih oddelkov, pač pa izključno samo gašenje požarov. Pripominjam pa, da ima naše gasilstvo že močne samaritanske oddelke in tudi najboljše pripomočke, kot brizgalne in cevi za uničevanje strupov s pomočjo vode in bo moralo gotovo vršiti tudi ta dela, zlasti tam, kjer teh oddelkov ne bo.

Požar bi v primeru napada iz zraka zanetile posebne vžigalne bombe. Ni pa izključeno, da vname lesene dele zgradb, posebno pa še v večjih mestih plinovode tudi razdiralna bomba. Pri eksploziji se tvori sicer samo trenutno velika toplota, ki seveda lahko vžge vnetljive snovi v bližini. V prvi vrsti pa se moramo poglobljeje seznaniti s tako zvanimi vžigalnimi bombami, ki jih bo so-

To in ono

Kaj moramo vedeti o bodoči vojni?

Vkljub vsem mirovnim stremljenjem doživljamo, da se vse države vedno bolj in bolj oborožujejo in nekatere celo vojskujejo. Miroljubnost naše države je znana, vendar je njena dolžnost, da se izogne presenečenjem in tudi ona skrbi za varnost in življenje svojih državljanov.

Vidimo, da je že v današnji vojni ogroženo in da bo še bolj v bodoči vojni izpostavljeno nevarnosti tudi civilno prebivalstvo daleč v zaledju. Znano je, kako obsežne ukrepe so podvzele za obrambo civilnega prebivalstva velike evropske države, predvsem Nemčija, Rusija in Poljska. Skrb za življenje in za varnost naših meja nam veleva, da tudi mi ne zaostajamo za drugimi, da se poleg organiziranja naše vojaške sile pripravlja z vsó resnostjo tudi civilno prebivalstvo na bodočo vojno.

Za uspešno obrambo se je treba seznaniti podrobneje z načini in sredstvi bodoče vojne. V sedanjih vojnah vidimo, da so letala-bombarderji najhujši in najbolj zahrbtni sovražniki zaledja. Oni rušijo, vžigajo in dušijo vse, kar je pod njimi. Če današnja vojna uporablja letala, bodoča jih bo še v veliko večji

meri. Z eksplozivnimi, užigalnimi in strupenimi bombami raznih velikosti in oblik prilete v ugodnem času nad važnejša mesta in kraje ter uničijo vse, kar je nezaščiten. Toda tudi manj važni kraji, kot polja, gozdovi in vasi so ogroženi, kajti bežeča letala, preganjana po aktivni obrambi, bodo zmetala spotoma svoje neizkoriščene bombe tudi na te kraje.

Eksplozivne bombe v raznih oblikah in velikostih, ki jih mečejo letala, se zarijejo globoko v tla, rušijo močne stene in poslopja ter eksplodirajo z močno silo. Teh se obvarujemo v zavetiščih, ki so v ta namen zgrajena. Kleti, ojačene z dobro armiranim stropom, globoki rovi v zemlji in prirodne ali umetne jame v hribih so dobra zavetišča.

Vžigalne bombe so po obliki majhne, napolnjene s kemijsko snovjo (s fosforjem, termitom itd.), ki pri vžigu razvija vročino (do 3000°), pri kateri se stali še celo železo. One so najhujši povzročitelj požarov. Proti njim je obramba zelo težavna. Zato je treba že sedaj skrbeti, da so podstrešja prazna in dostopna (brez navadno običajne kramarije), da je v njih dosti peska in za gašenje prikladnega orodja, kajti za tak požar je pesek najboljše sredstvo.

Tretja vrsta bomb, katere mečejo letala, so bombe z vojnimi strupi. Dasi je uporaba teh po mednarodnih dogovorih strogo zabranjena, vendar so jih tako v svetovni, kakor tudi v abesinski vojni uporabljali. Da bi nam bila slika ke-

vražnik metal že z namenom, da bi zanetil požar. Ideja ni nova; odkar pozna človeštvo ogenj, ga tudi uporablja proti svojim sovražnikom — in to ljudem in živalim. Omenim naj samo tako zvani grški ogenj in pa goreče puščice, ki so jih že lokostrelci metali na lesene utrdbe sovražnikov. Po iznajdbi smodnika so najpreje streljali iz možnarjev, pozneje tudi iz pušk razbeljene krogle, ki so na cilju zanetile požar. Že v husitskih vojnah so uporabljali nekakšne rakete, Turki pa so v XVI. stoletju rabili že votle, z gorečimi snovmi napolnjene krogle, ki so se pri udaru razpočile in razvijale ogenj in dim. Tako se je to razvijalo in izpopolnjevalo do svetovne vojne. Medtem se je razvilo že tudi letalstvo, ki je uporabljalo že vžigalne bombe. V tem so zlasti v prvih letih svetovne vojne prednjačili Nemci, ki so iz svojih »Zeppelinov« napadali in obmetavali južnovzhodno obalo Anglije in francoska mesta za fronto. Te vžigalne bombe so bile pa precej težke in so ravno iz tega vzroka, ker jih niso metali v večjih množinah, napravile sorazmerno manj škode kot razstrelilne iste velikosti. Zato so jih v drugi polovici vojne že opuščali. Po nemških je nemško vojno letalstvo do 1. januarja 1917 zmetalo na fronti 41.555 razstrelilnih in samo 3.088 vžigalnih bomb. Dejstvo pa je, da so se vžigalne bombe pri vseh vojskujočih državah na koncu svetovne vojne šele pričele izpopolnjevati in so šele v povojnih letih postale morda najnevarnejše bombe. Razvoj je tekel namreč v tem pravcu, da postane vžigalna bomba čim lažja, zato pa naj bi imela tem močnejše vžigalno dejstvo. Probojna sila teh bomb je sedaj preračunana tako, da prodre le navadno streho in obleži na podstrešju, kjer navadno najde največ lahko vnetljivih snovi in jih vžge. Čim lažje pa so vžigalne bombe, tem večjo količino vzame lahko letalo s seboj. Pogodki so tudi večji, ker navadno letala s temi bombami naravnost zasipavajo določen cilj in jih mečejo v večjih količinah naenkrat. Vzemimo za presojanje tega dejstva praktičen primer: Ljubljano napade 50 sovražnih letal, ki nosijo s seboj poleg drugih bomb vsako po 1.000 komadov vžigalnih, t. j. skupno 50.000 bomb. Če pade le 10% teh bomb na strehe (t. j. 5.000) in od teh le ena petina zažge podstrešja, imamo v kratkem času tisoč požarov, ki bi jih še tako izvežbano in opremljeno gasilstvo ne moglo pogasiti. Iz tega razloga moramo obrambo organizirati tako, da

bomo v stanu uspešno kljubovati in pogasiti še tako številne požare naenkrat. Predno se podrobneje seznanimo z obrambo, moramo vsaj v glavnem proučiti konstrukcijo in polnjenje vžigalnih bomb.

Opis vžigalnih bomb

Sodobne vžigalne bombe izdelujejo v teži od 200 g do največ 50 kg. Lažje bombe uporabljajo letalci za gosta naselja, razširjena polja in gozdove. Mečejo jih iz posebnih zabojev po 10 do 20 naenkrat in z njimi nekako posipajo cilj. To so tako zvane razsipalne vžigalne bombe. Amerikanci jih imenujejo »scatter bomb«. Težje vžigalne bombe imenujemo intenzivne (amerikansko »drops bomb«), so pa dvojne: prave intenzivne, ki vžgejo pri udaru na cilj, in pa eksplozivno-vžigalne. Poslednje so napravljene tako, da je vžigalni snovi primešano tudi malo razstreliva, ki po eksploziji razmeče gorečo snov daleč naokoli. V to vrsto spadajo tudi bombe, ki se vžgejo že v zraku in zaradi eksplozije razmečejo gorečo snov, ki pada potem na cilj v obliki gorečega dežja. Vsaka država izdeluje seveda vžigalne bombe v več variacijah in so zgoraj navedene vrste le glavne skupine. Omenim naj še, da je vojna tehnika v svoji rafiniranosti šla celo tako daleč in izdelala bombe, ki se tudi pri udaru na zemljo ali drugo podlago ne vžgejo ali eksplodirajo takoj, temveč šele po preteku določenega časa. Na ta način hoče namreč konstruktor spraviti sovražnika v zmotu, da bomba sploh ne bo vžgala. Zato moramo biti zlasti pri takšnih bombah skrajno previdni in takoj poklicati strokovnjaka, da ugotovi, ali obstoja še kakšna nevarnost.

Oblika vžigalnih bomb je različna; večje so podobne razdiralnim in imajo obliko torpeda ali smodke. Na gornjem kraju ima krila, spodaj je težja in tu se nahaja navadno vžigalnik. To je precej komplicirana naprava, ki vžge pri udaru, in to le tedaj, če je priletela bomba že gotovo pot po zraku. Vžigalnik prenese plamen na gorljivo snov, ki se nahaja v notranjščini oklepa. Nekatere bombe imajo celo oklep iz gorljive zlitine (elektron), in tako zgorejo popolnoma. Sodobne vžigalne bombe so polnjene povečini s fosforjem, termitom in elektronom, poleg tega pa vsebujejo še razna lahko vnetljiva olja, celuloide trakove in slično. V nastopnem se hočemo seznaniti po-

mijskega orožja v svetovni vojni jasnejša, preglejmo številke:

Leta 1915. so pri Ipru Nemci prvič spustili četrtr milijona kg klora, kateri se je z vetrom valil dva do tri metre v sekundi proti nepripravljenemu sovražniku. Pet tisoč mrtvih in petnajst tisoč zastrupljenih je ostalo na bojišču. Sledili so obojestranski plinski napadi, tuljenje eksplozivnih granat se je spremenilo v zamolklo in zahrbtno bobnenje strupenih bomb. V svitu 13. julija 1917 so izpustili pri Ipru Nemci zopet najgroznejši strup, iperit, in to žalostno početje se je nadaljevalo do konca svetovne vojne. Od kemijskega orožja je bilo 500.000 mrtvih in en milijon poškodovanih. Ni čudno, da so te številke tako visoke, to je vsled tega, ker je taka vrsta bojevanja prišla nepričakovano, poleg tega je pa tehnika obrambe daleč zaostajala za tehniko napada.

Da se obranimo pred strupenimi plini, moramo vedeti, kako ti delujejo, še posebno pa, kako se pred njimi lahko zaščitimo. Vojni strupi so večinoma jedke tekočine, so pa tudi plinaste in trdne snovi. Razen ogljenčevega monoksida in cijanovodika so vsi težji od zraka. K sreči so skoro vsi strupi kratkotrajni, to se pravi, da pod vplivom vlage hitro razpadajo in postanejo neškodljivi, dočim pa je iperit in z njim še nekateri drugi dolgotrajni. Zato je treba posvetiti temu posebno pažnjo. Tudi hitrost učinkovanja vojnih strupov ni enaka. Eni učinkujejo takoj, kakor cijanovodik, drugi šele čez nekaj ča-

sa. Plinasti strupi kot taki, tekoči, razpršeni v fino meglo, in trdni kot fin prah — učinkujejo z dotikom z našim organizmom na več načinov.

Eni napadajo naše dihalne organe (pljuča), povzročajo kašljanje, pene na ustih in končno razjejo pljuča tako, da se človek zaduši. To je skupina dušljivcev. Sem spadajo klor, fosgen, difosgen in drugi.

Drugi povzročajo neprijetno solzenje. To so solzavci, ki so različne jedke tekočine, ki pa niso smrtno nevarne.

Tretji povzročajo neznosno in dolgotrajno, večkrat ponavljajoče se kihanje z bolečinami. To so kihavci, aržini. V večji količini najedajo kožo in povzročajo v prebavilih težke poškodbe in lahko tudi — smrt.

K četrti skupini prištevamo dva najnevarnejša strupa, iperit in luizit. Zadnji je bil odkrit ob koncu svetovne vojne in so mu pripisovali strašanski učinek. Zato so ga imenovali »rosa smrti«. V resnici pa se je izkazalo, da ima res hude lastnosti, je pa izredno občutljiv za vlago in se hitro uniči. Iperit pa je eden naših najnevarnejših strupov. Je to svetlorumeno do temnorjavo težko olje; razpršeno v zraku pride v dotiko s kožo, očmi in pljuči ter povzroča na koži najprej mehurje, potem strašne rane, oči oslepe in pljuča krvavijo. Ker povzroča mehurje, ga imenujemo mehurovec.

Peta vrsta vojnih strupov so pravi strupi. Ti napadajo živalce in kri. Sem spadata cijanovodik in ogljenčev monoksid.

drobneje s sredstvi, ki so za vžiganje najnevarnejša in se zato ravno za vžigalne bombe navadno uporabljajo.

Fosfor

Nas zanima beli ali rumeni fosfor, ki se na zraku hitro vname. Vžge se že pri 60° C in gori z rumenkastobelim plamenom. Pri tem razvija gost bel dim fosforpentoksida (P_2O_5). Že pri nižji temperaturi se spaja s kisikom in se pri tem toliko segreje, da se vname. Čim večja je površina, odnosno dotikalna ploskev fosforja z zrakom, tem hitreje se vname. Fosfor shranjujemo pod vodo, v kateri se zelo težko topi. Lažje je topljiv v etru, bencolu in mastnih oljih, posebno pa v žveploogljiku (CS_2). Za polnjenje vžigalnih bomb ravno iz tega vzroka precej uporabljajo raztopino fosforja v žveploogljiku. Tekočina namreč zelo hitro izpari in fosfor ostane zelo fino razdeljen ter se zato tudi takoj vname in vžge tudi hlape žveploogljika. Če pa želimo, da vžge bomba šele po nekaj minutah, primešamo raztopini ter ali kakšno gorljivo olje. Takšna bomba gori tudi dalje časa.

Fosfor je zelo strupen in so že količine na 1/20 g smrtno nevarne. Tudi rane od fosforja se težko celijo; v kolikor pride fosfor v opekline, povzroči lahko tudi smrt.

Ni pa fosfor tako nevarno vžigalno sredstvo kot n. pr. termit in elektron. Z lahkoto vžge sicer lahkovnetljive snovi, kot bencin, papir, slamo, dočim pri lesu (zlasti deske in tramovi) nima dosti dejstva. Že njegovo vnetišče je nizko, poleg tega pa razvija pri gorenju zelo higroskopski (t. j. lastnost srkati velike količine zračne vlage) fosforpentoksid, ki se pretvori na ta način v fosforno kislino. Znana pa je lastnost te kisline in njenih soli, da tvori na predmetih nezgorljivo skorjo, ki celo ščiti pred ognjem. Zato uporabljamo fosforno kislino in njene soli za impregnacijo proti ognju. Iz gornjega je torej razvidno, da pri gorenju fosforja njega razkrojni produkti celo preprečujejo razvoj požara. Pri gorenju fosforja se razvije temperatura okoli 1500° C.

(Dalje.)

OBJAVA UREDNIŠTVA

V prihodnji številki »Vestnika« otvarjamo listnico uredništva. Objavljena bodo vsa vprašanja in tozadevni odgovori v zadevi zaščite civilnega prebivalstva pred napadi iz zraka. Vprašanja naj se dostavijo uredništvu najkasneje do 1. vsakega meseca.

Uredništvo.

GASILSKE ČETE, POZOR!

*Preden si nabavite potrebne cevi, Vas vljudno vabim,
da si ogledate mojo zalogo*

NORMALNIH GASILSKIH CEVI

*najfinejše kakovosti, izdelke slovite češke tovarne
H. Klinger, za katero imam samoprodajo za vso Slovenijo
Cevi je preiskusila komisija gasilske sajednice Dravske
banovine v Ljubljani in nabavo istih priporoča*

IVAN N. ADAMIČ

LJUBLJANA, SV. PETRA C. 31

MARIBOR, VETRINJSKA UL. 20

CELJE, KRALJA PETRA C. 33

*VELIKA ZALOGA: Gumiranih cevi vseh vrst, gumi-
ranih spiralnih sesalnih cevi - Normalne spojke iz 1a
medenine itd. - Najnižje cene! - Zahtevajte cenik!*

SAMOPRODAJA GASILSKIH CEVI!

*Varčujte in nalagajte svoje prihranke
v domači, mestni savod v*

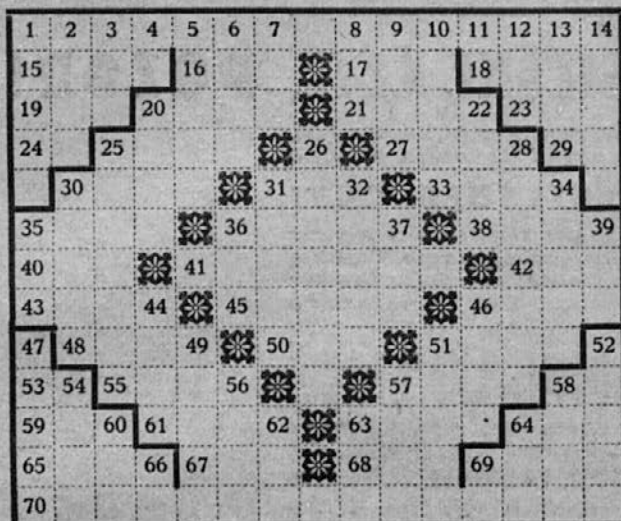
MESTNO HRANILNICO, MARIBOR

Orošnova ulica 2

Uradne ure od 9—12

In vsi smo bili zadovoljni...
s ceno in blagom,
ker so naročali v

Tiskarni sv. Cirila
v Mariboru in Ptuj

Nagradna križanka

(V vsak kvadrat vstavi po eno črko; začnejo se pri številkah, nehajo pri debeli črti, kvadrati z zvezdicami so prosti.)

Vodoravno: 1. in 70. želja uradništva, 15. sinjina neba, 16. reka v Afriki, 17. časovno razdobje, 18. del kroga, 19. druga beseda za krik, 20. del oprave (4. sklon), 21. vrsta konj, 23. turški naslov, 24. slovanska pijača, 25. skrajšano žensko ime, 27. del roke, 29. začetek naslova pri družbah, 30. jugoslovanski denar, 31. starešina neke gasilske župe, 33. reka v Sloveniji, 35. teža, 36. sadni škodljivec, 38.

reka v Bosni, 40. kakor 17, 41. gasilsko geslo, 42. druga beseda za katran, 43. odstavek muslimanskega sv. pisma, 45. del pluga, 46. reka v Jugoslaviji, 48. medicinski izraz za živec, 50. vrsta plače, 51. utež, 53. želja, 55. latinska beseda za zemljo, 57. kmetska priprava, 58. osebni zaimsek, 59. del kroja, 61. rastlina (izdelek iz nje se vsak dan uporablja), 63. glasbeno orodje, 64. vprašalna členica, 65. vzhodni krivorec, 67. planina v Srbiji, 68. oblika osebnega zaimka, 69. velike tvornice avtomobilov v Ameriki.

Navpično: 1. paket, 2. zavetišče, 3. znan srbski pisatelj, 4. ime nekega glasu, 5. vrsta plače, 6. italijansko mesto, 7. motorno zračno hlačenje, 8. nasprotno od grd, 9. svetopisemska oseba, 10. gora v zasedenem ozemlju, 11. oblika pomožnega glagola, 12. navadni števniki, 13. vas pri Litiji, 14. žensko krstno ime, 20. dar sv. Treh Kraljev, 22. izraz pri vožnji s konji, 25. zasilna vojaška bolnica, 26. glej 41 vodoravno, 28. druga beseda za lep travnik, 30. slovanski Bog, 31. starešina neke župe, 32. še ne storjeno dejanje, 34. zapor, 35. domača žival, 36. del rastline, 37. mesto v Koroški, 39. vrsta papirja, 44. rimski bog vojne, 46. ud družine, 47. starešina neke župe, 49. vrisk, 51. rastlinska mast, 52. električni izraz, 54. oblika vode, 56. svetopisemska oseba, 57. drugi del imena slovenske filmske igralka, 58. postelja brez nog, 60. jed, 62. dragocena pijača, 63. vas pri Vrhniki, 64. enostavna bojna priprava, 66. oblika osebnega zaimka, 69. Fi.

Med onimi, ki bodo križanko pravilno rešili, bo odločil žreb, kdo dobi celo leto list brezplačno. Rešitve je treba poslati uredništvu lista v Mariboru najpozneje do 12. februarja t. l. Rešitvi priložite znamko za en dinar.

GASILCI!

Čepice, svečane in delavne uniforme, sukno, platno, pasove ter vse ostale gasilske potrebščine Vam nudi dobro in poceni **SENČAR METOD, ŠTRIGOVA PRI LJUTOMERU** (telefon št. 2), Dravska banovina. Zahtevajte cenik in vzorce, na ogled Vam pošljem eventuelno gotove uniforme.

»GASILEC« izhaja vsakega 20. v mesecu in stane za člane letno 20 din, za čete in župe 25 din, za občine in druga oblastva ter zasebnike pa 30 din. Naročnina za inozemstvo 40 din. Posamezna številka stane 2.50 din. — List izdaja Gasilska zajednica za dravsko banovino v Ljubljani, za njo odgovarja Franc Kramberger, mestni uradnik v Mariboru. — Urednik Ljudevit Musek, šolski upravitelj v Ptuj. Za uredništvo odgovoren Franc Kramberger, mestni uradnik v Mariboru. — Tehnični, oziroma strokovni sestavki se objavijo šele potem, ko jih pregleda zajedničin gasilski inspektor. —

Tisk Tiskarne sv. Cirila v Mariboru, predstavnik Albin Hrovatin.